Ja w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej

O prawach i obowiązkach w procedurze

HELSIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA

Ja w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej

O prawach i obowiązkach w procedurze

HELSIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA

Warszawa 2016

Ja w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej.
O prawach i obowiązkach w procedurze

Autorzy wydania 1 i wydania 2: Jacek Białas, Maja Łysienia, Ewa Ostaszewska-Żuk, Karolina Rusiłowicz

Autorzy wydania 3 zaktualizowanego: Jacek Białas, Małgorzata Jaźwińska, Maja Łysienia, Aleksandra Pulchny, Daniel Witko

Niniejsza publikacja została zaktualizowana w ramach projektu nr U/0030 „Prawa cudzoziemców – prawa człowieka", który jest realizowany przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w ramach dotacji otrzymanej z programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Wydanie 1 i 2 publikacji „Ja w procedurze uchodźczej. O prawach i obowiązkach w procedurze" zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz budżetu państwa.

Wyłączna odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Stan prawny: luty 2016

Niniejsza publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży.

Wydawca:
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
ul. Zgoda 11, 00-018 Warszawa
tel. (22) 556 44 40, fax 556 44 50
www.hfhr.pl

ISBN 978-83-62245-52-9

Projekt okładki: Kolektyw Wizualny | www.kolektywwizualny.pl
Redakcja i korekta: Hanna Gulczyńska
Skład i łamanie: Kolektyw Wizualny | www.kolektywwizualny.pl
Druk: Grafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska

Wydanie trzecie

Warszawa 2016

Wstęp

Uchodźcy, migranci, cudzoziemcy – stali się stałym elementem krajobrazu w Polsce: miejsc, w których mieszkamy, pracujemy, do których jeździmy na urlopy. Informator adresowany jest głownie do tych, którzy poszukują ochrony międzynarodowej, do cudzoziemców. Ale będzie użyteczny także dla tych wszystkich, którzy z cudzoziemcami pracują: urzędników wydających decyzje administracyjne, pracodawców zatrudniających cudzoziemców, osób, które cudzoziemców uczą, leczą, które mają z nimi styczność w różnych sytuacjach. Informator jest napisany z perspektywy cudzoziemca, osoby, która szuka odpowiedzi, wyjaśnień, nie wie nic o procedurze uzyskiwania ochrony międzynarodowej, o sytuacjach, w których może się znaleźć, np. o pozbawieniu wolności w areszcie dla cudzoziemców.

Za bardzo ważną uważam informację – jest ona podkreślona – o obowiązku zachowania przez urzędników, pracowników socjalnych czy pełnomocnika w tajemnicy danych przekazanych przez cudzoziemca w czasie postępowania.

Już tytuł informatora mówi o jego zawartości: Ja w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej. Autorami są doświadczeni prawnicy Programu Pomocy Prawnej dla Uchodźców i Migrantów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Pytania, które zadają w informatorze „ustami" cudzoziemca, to pytania, które słyszymy codziennie, to kwestie, które cudzoziemcy, migranci, uchodźcy poruszają, których nie rozumieją, które najczęściej pojawiają się w rozmowach z nimi, kwestie, które bardzo trudno jest wytłumaczyć, objaśnić człowiekowi innej kultury prawnej, innego obyczaju, innego języka.

A na końcu, tradycyjnie, spis instytucji i organizacji pozarządowych udzielających pomocy uchodźcom. Zrobiła się, po 20 latach wydawania decyzji w sprawie statusu uchodźcy w Polsce, całkiem spora lista – to dobrze, jest gdzie zaczerpnąć informacji, uzyskać poradę prawną, i jak pokazuje nasze doświadczenie, dowiedzieć się o ciągle trudnych problemach sytuowania się migrantów i uchodźców w Polsce.

Przekazujemy kolejne, uzupełnione, zaktualizowane wydanie informatora. W szczególnym roku 2016, w którym na terenie Niemiec znajduje się ponad 1 mln migrantów przybyłych z terenów Syrii, z Afryki i Azji. Przyjadą wkrótce do nas, do Polski – na razie liczba uchodźców ustalona w rozmowach międzyrządowych państw UE. Kluczem do sensownego osiedlenia się uchodźców w Polsce jest dobra informacja.

Dr hab. Irena Rzeplińska, prof. INP PAN

Spis treści

Słowniczek 7

I Złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej 8

1 Gdzie mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? 9
2 W jaki sposób mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? 9
3 Czy straż graniczna może odmówić przyjęcia mojego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? 10
4 Jakie czynności podejmuje straż graniczna w związku ze złożeniem przeze mnie wniosku? 11
5 Co się dzieje po złożeniu wniosku? 12

II Prawa i obowiązki w trakcie postępowania 13

1 Co to jest TZTC? 14
2 Jaką pomoc mam prawo otrzymać w trakcie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej? 17
3 Czy muszę mieszkać w ośrodku dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową? 20
4 Czy mam prawo do opieki medycznej? 21
5 Czy mam prawo do pracy? 21
6 Kiedy zostanie przeprowadzone przesłuchanie statusowe (wywiad) i na czym ono polega? 21
7 Kiedy mogę przedstawić dowody w swojej sprawie? 23
8 Jak długo będę czekać na wydanie decyzji w mojej sprawie? 24
9 Moja procedura trwa już bardzo długo – co mogę zrobić? 24
10 Czy mogę wyjechać za granicę w czasie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? 25
11 Co to jest postępowanie Dublin III (postępowanie dublińskie)? 25
12 Członek mojej rodziny przebywa w innym państwie europejskim. Jak mogę się z nim połączyć? 26
13 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w czasie postępowania? 27
14 Co to jest pomoc w dobrowolnym powrocie? 28

III Małoletni 29

1 Jestem małoletni – czy mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? 30
2 Gdzie będę przebywać po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? 31
3 Czy będę przesłuchiwany w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? 31
4 Co się stanie, jeśli otrzymam decyzję negatywną? 32

IV Formy ochrony w Polsce 33

1 Jaką ochronę mogę otrzymać w Polsce? 34

2 Kiedy otrzymam status uchodźcy? 34

3 Czy mogę ubiegać się o status uchodźcy, skoro nic mi nie groziło, gdy opuszczałem kraj pochodzenia, ale sytuacja zmieniła się i teraz boję się wrócić do kraju pochodzenia? 35

4 Kiedy otrzymam ochronę uzupełniającą? 36

5 Czy otrzymam zgodę na pobyt tolerowany lub zgodę na pobyt ze względów humanitarnych? 36

V Otrzymałem decyzję pozytywną – co dalej? 37

1 Czy po doręczeniu decyzji pozytywnej jestem wciąż uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i korzystania z opieki medycznej, tak jak w trakcie postępowania? 38

VI Odmowa udzielenia ochrony 39

1 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy? 40

2 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej? 40

3 Kiedy muszę opuścić Polskę? 41

VII Otrzymałem decyzję negatywną – co dalej? 42

1 Czy decyzja, którą otrzymałem, jest decyzją negatywną? 43

2 Co to jest decyzja o umorzeniu postępowania? 43

3 Ile mam czasu na wniesienie odwołania? 44

4 Co to znaczy, że decyzja została doręczona? 44

5 Kto pomoże mi napisać odwołanie? 47

6 Jak i gdzie należy wnieść odwołanie? 48

7 Co się dzieje po wniesieniu przeze mnie odwołania? Co się stanie, jeśli go nie wniosę? 50

8 Jakie decyzje może wydać Rada do Spraw Uchodźców? 50

9 Co mogę zrobić, jeśli otrzymam negatywną decyzję Rady do Spraw Uchodźców? 51

VIII Postępowanie sądowe 52

1 Ile kosztuje postępowanie sądowe? Czy w postępowaniu sądowym otrzymam pomoc prawnika? 53

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie postępowania sądowego? 54

3 Czy jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC w trakcie postępowania sądowego? 54

4 Czy muszę brać udział w rozprawie w sądzie? 55

5 Czy na rozprawie będzie obecny tłumacz? 55

6 Jakie rozstrzygnięcia może wydać sąd? 55

7 Sąd oddalił moją skargę – co dalej? 56

8 Skarga kasacyjna – co dalej? 56

IX Kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej 57

1 Moje postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej zostało zakończone – czy mogę złożyć drugi (kolejny) wniosek? 58

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? 58

3 Gdzie mam złożyć kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? 59

4 Czy podczas kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej odbędzie się przesłuchanie? 59

5 Czy w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC? 59

6 Jakie decyzje może wydać organ w kolejnym postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej? 60

X Pozbawienie wolności osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej 61

1 Czy mogę zostać zatrzymany przez straż graniczną? 62

2 Czy mogę zostać zatrzymany podczas składania kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? 63

3 Czy zostanę umieszczony w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? 64

4 Jaka jest różnica między strzeżonym ośrodkiem a aresztem dla cudzoziemców? 65

5 Czy mogę kontaktować się z prawnikiem lub z organizacjami pozarządowymi w trakcie pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? 66

6 Czy jeśli złożę wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, to zostanę z niego zwolniony? 66

7 Kiedy zostanę zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców? 67

8 Czy mogą zostać zastosowane wobec mnie inne środki niż umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? 68

XI Lista organizacji udzielających pomocy cudzoziemcom 70

Bibliografia 72

Słowniczek

SZEF URZĘDU DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW

– organ pierwszej instancji, który rozpatruje wniosek o nadanie statusu uchodźcy. Siedziba Urzędu znajduje się w Warszawie przy ulicy Koszykowej 16 oraz przy ulicy Taborowej 33. W siedzibie Szefa Urzędu przy ul.Taborowej 33 załatwiane są sprawy o udzielenie ochrony międzynarodowej (składanie wniosków, przesłuchania statusowe itp.).

RADA DO SPRAW UCHODŹCÓW

– organ, który rozpatruje odwołania od decyzji negatywnej Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

DĘBAK

– jest to ośrodek dla cudzoziemców znajdujący się pod Warszawą, w tym miejscu składasz wniosek o udzielenie pomocy socjalnej.

TZTC

– Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca, dokument wydawany na czas trwania postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej.

STRZEŻONY OŚRODEK ORAZ ARESZT DLA CUDZOZIEMCÓW

– miejsca, w których mogą zostać umieszczone osoby ubiegające się o udzielenie ochrony międzynarodowej, wobec których uznano, że np. istnieje konieczność ustalenia lub weryfikacji ich tożsamości.

I

Złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej

1 Gdzie mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 9**

2 W jaki sposób mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 9**

3 Czy straż graniczna może odmówić przyjęcia mojego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 10**

4 Jakie czynności podejmuje straż graniczna w związku ze złożeniem przeze mnie wniosku? **s. 11**

5 Co się dzieje po złożeniu wniosku? **s. 12**

1 Gdzie mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej musi być złożony za pośrednictwem straży granicznej, która przekazuje go następnie do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Musisz poinformować funkcjonariusza straży granicznej, że pragniesz ubiegać się o udzielenie ochrony międzynarodowej, używając np. międzynarodowego określenia „azyl".

- Wjeżdżając do Polski możesz złożyć wniosek na przejściu granicznym lub przy odprawie na lotnisku.
- Gdy już znajdujesz się w Polsce, możesz złożyć wniosek w placówce lub oddziale straży granicznej – właściwym ze względu na miejsce Twojego zamieszkania (a zatem już nie tylko w Warszawie).
- Jeśli przebywasz w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, w areszcie dla cudzoziemców, w areszcie śledczym lub zakładzie karnym, możesz złożyć wniosek w placówce lub oddziale straży granicznej, który obejmuje terytorialnym zasięgiem działania siedzibę miejsca, w którym przebywasz.

!

UWAGA! Możesz złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej także wtedy, gdy przebywasz w Polsce na podstawie wizy lub gdy masz kartę pobytu.

Wniosek o ochronę międzynarodową można również złożyć podczas nielegalnego pobytu, jednak możesz wówczas zostać zatrzymany przez straż graniczną i umieszczony przez sąd w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców lub areszcie dla cudzoziemców.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> POZBAWIENIE WOLNOŚCI OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

s. 61

2 W jaki sposób mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej?

!

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej musisz złożyć osobiście

Wniosek można złożyć **także wspólnie dla całej rodziny** – czyli dla małżonka i małoletnich dzieci pozostających pod jego opieką (także dla dziecka, które urodzi się w trakcie postępowania) – będzie on rozpatrywany jako jedna sprawa. Złożenie wniosku w imieniu małżonka

i jego małoletniego dziecka wymaga jednak pisemnej zgody tego małżonka. Zgody takiej małżonek udziela podczas składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

- Jeśli jesteś małżonkiem wnioskodawcy, wówczas straż graniczna przed złożeniem wniosku powinna Cię poinformować o konsekwencjach złożenia wniosku oraz o prawie bycia przesłuchanym i o możliwości złożenia przez Ciebie osobnego wniosku o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej.
- Jeżeli jesteś małoletni i nie masz w Polsce opiekuna, to wniosek złoży za Ciebie kurator albo przedstawiciel organizacji międzynarodowej lub pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy cudzoziemcom, w tym pomocy prawnej. Kuratora takiego wyznacza straż graniczna.

3 Czy straż graniczna może odmówić przyjęcia mojego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Nie, nie może odmówić. Straż graniczna jest zobowiązana przyjąć wniosek i przekazać go następnie Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

W przypadku, gdy z powodów leżących po stronie straży granicznej nie będzie możliwe przyjęcie Twojego wniosku w dniu, w którym stawisz się osobiście w placówce lub oddziale straży granicznej, wówczas powinieneś zostać poinformowany w języku dla Ciebie zrozumiałym, kiedy i gdzie wniosek zostanie przyjęty (jest to tzw. **deklaracja zamiaru złożenia wniosku**). Straż graniczna powinna także sporządzić z tych czynności protokół. Przyjęcie samego wniosku i jego rejestracja powinny nastąpić nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od dnia przyjęcia deklaracji zamiaru złożenia wniosku, a w razie masowego napływu cudzoziemców na terytorium Polski – w ciągu 10 dni roboczych.

Jeżeli jesteś:

- osobą niepełnosprawną,
- w podeszłym wieku,
- samotnie wychowującą dziecko,
- kobietą ciężarną,
- jesteś objęty tzw. pieczą zastępczą,
- przebywasz w szpitalu, areszcie śledczym, zakładzie karnym

i nie możesz stawić się osobiście w siedzibie organu straży granicznej, to deklaracja zamiaru złożenia wniosku może być także złożona za pośrednictwem poczty tradycyjnej lub poczty elektronicznej e-mail.

4 Jakie czynności podejmuje straż graniczna w związku ze złożeniem przeze mnie wniosku?

Funkcjonariusz straży granicznej sfotografuje Ciebie i osoby, w imieniu których składasz wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz pobierze od Was odciski palców (obowiązkowe dla osób powyżej 14. roku życia). Zostaniesz także poddany badaniom lekarskim.

Wniosek jest składany na specjalnym formularzu, a funkcjonariusz straży granicznej przeprowadzi z Tobą krótki wywiad, aby uzyskać informacje dotyczące:

- Twoich danych osobowych;
- tego, jak przyjechałeś do Polski;
- kraju, z którego przyjechałeś;
- ogólnych przyczyn, które skłoniły Cię do ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce.

W trakcie tego krótkiego wywiadu z funkcjonariuszem straży granicznej masz prawo posługiwać się swoim własnym językiem, co oznacza, że w razie potrzeby powinna być zapewniona pomoc tłumacza.

Funkcjonariusz straży granicznej powinien udzielić Ci m.in. informacji na temat zasad postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej, Twoich praw i obowiązków oraz zasad udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i o podmiotach świadczących tę pomoc, a także podać kontakty do organizacji pozarządowych pomagających cudzoziemcom.

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
LISTA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POMAGAJĄCYCH CUDZOZIEMCOM

S. 70

WAŻNE:

- Udzielaj możliwie szczegółowych odpowiedzi na pytania zadawane przez funkcjonariusza straży granicznej, gdyż informacje te będą później porównywane z Twoim wywiadem złożonym w trakcie przesłuchania w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców, który jest najważniejszą częścią procedury o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- Zadeklarowanie, że Twój wyjazd z kraju pochodzenia nastąpił wyłącznie z przyczyn natury ekonomicznej czy finansowej, stanowi podstawę do odmowy udzielenia ochrony międzynarodowej.
- Jeśli posiadasz jakiekolwiek materiały na potwierdzenie swoich zeznań, to wskazane jest, abyś dołączył je do sprawy, a jeśli masz świadków, którzy mogą potwierdzić Twoje zeznania – podaj ich adresy, tak aby mogli zostać wezwani i przesłuchani.

5 Co się dzieje po złożeniu wniosku?

Gdy zdecydujesz się ubiegać o udzielenie ochrony międzynarodowej, wówczas Twój dokument podróży (paszport) zostanie zatrzymany przez straż graniczną i oddany do depozytu w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców na czas postępowania. W zamian otrzymasz zaświadczenie o złożeniu paszportu do depozytu oraz Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca (TZTC).

WIĘCEJ INFORMACJI >>> CO TO JEST TZTC? s. 14

!

Masz prawo do otrzymywania pomocy socjalnej i opieki medycznej w trakcie postępowania.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> CZY MUSZĘ MIESZKAĆ W OŚRODKU DLA OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ? s. 20

WIĘCEJ INFORMACJI >>> CZY MAM PRAWO DO OPIEKI MEDYCZNEJ? s. 21

!

PAMIĘTAJ, aby informować Urząd do Spraw Cudzoziemców oraz Radę do Spraw Uchodźców o każdej zmianie swojego adresu pobytu – po to, aby trafiła do Ciebie każda korespondencja. Za pośrednictwem poczty dostaniesz m.in. wezwanie na przesłuchanie od Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub Rady do Spraw Uchodźców, które jest najważniejszą częścią postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej

.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> KIEDY ZOSTANIE PRZEPROWADZONE PRZESŁUCHANIE STATUSOWE (WYWIAD) I NA CZYM ONO POLEGA? s. 21

Prawa i obowiązki w trakcie postępowania

II

1 Co to jest TZTC? s. 14

2 Jaką pomoc mam prawo otrzymać w trakcie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej? s. 17

3 Czy muszę mieszkać w ośrodku dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową? s. 20

4 Czy mam prawo do opieki medycznej? s. 21

5 Czy mam prawo do pracy? s. 21

6 Kiedy zostanie przeprowadzone przesłuchanie statusowe (wywiad) i na czym ono polega? s. 21

7 Kiedy mogę przedstawić dowody w swojej sprawie? s. 23

8 Jak długo będę czekać na wydanie decyzji w mojej sprawie? s. 24

9 Moja procedura trwa już bardzo długo – co mogę zrobić? s. 24

10 Czy mogę wyjechać za granicę w czasie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? s. 24

11 Co to jest postępowanie Dublin III (postępowanie dublińskie)? s. 25

12 Członek mojej rodziny przebywa w innym państwie europejskim. Jak mogę się z nim połączyć? s. 26

13 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w czasie postępowania? s. 27

14 Co to jest pomoc w dobrowolnym powrocie? s. 28

1 Co to jest TZTC?

Od momentu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przebywasz legalnie w Polsce. Oddajesz swój paszport do depozytu na czas trwania procedury, a w zamian otrzymujesz dokument zwany: **Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca**, czyli TZTC, potocznie zwane wizą.

Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca jest to dokument, który potwierdza Twoją tożsamość oraz uprawnia Cię do pobytu na terenie Polski aż do zakończenia postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej decyzją ostateczną. Dokument ten otrzymasz od straży granicznej po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie później niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia. Pierwsze TZTC ważne jest przez 90 dni. Po tym czasie trzeba złożyć do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców wniosek o wydanie nowego TZTC. Szef Urzędu wydaje je na okres 6 miesięcy. Powinieneś składać wniosek o nowe TZTC za każdym razem, gdy mija termin ważności poprzedniego, gdy zmieniły się dane w nim zawarte bądź urodziło Ci się nowe dziecko. Warto zrobić to z pewnym wyprzedzeniem, gdyż wydanie nowego TZTC może trwać nawet około jednego miesiąca.

Jeśli posiadasz małoletnie dzieci, które przebywają razem z Tobą, ich dane zostaną wpisane do Twojego TZTC. Jeśli chciałbyś, aby Twoje dziecko, które ukończyło 5 lat, otrzymało własne TZTC, musisz złożyć odpowiedni wniosek.

Jak wygląda TZTC?

- Wzór pierwszego Tymczasowego Zaświadczenia Tożsamości Cudzoziemca wydawanego przez organ przyjmujący wniosek

awers:

rewers:

Wzór pierwszego Tymczasowego Zaświadczenia Tożsamości Cudzoziemca wydawanego przez szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców

awers:

rewers:

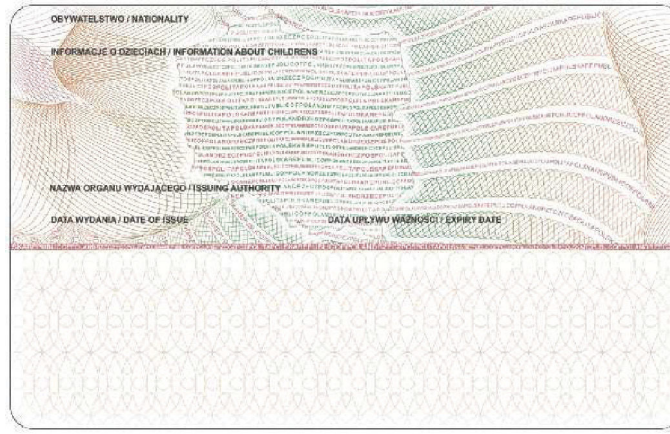

2 Jaką pomoc mam prawo otrzymać w trakcie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej?

W czasie trwania postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej **masz prawo otrzymywać pomoc socjalną** udzielaną w ośrodku dla cudzoziemców lub poza nim.

Prawa do pomocy socjalnej nie masz, gdy: udzielono Ci ochrony uzupełniającej, zezwolenia na pobyt humanitarny, zezwolenia na pobyt tolerowany, zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Nie otrzymujesz pomocy socjalnej także wówczas, gdy przebywasz w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, gdy jesteś tymczasowo aresztowany lub odbywasz karę pozbawienia wolności.

WIĘCEJ INFORMACJI O POMOCY SOCJALNEJ >>> s. 19 s. 20 s. 38 s. 59

Musisz udać się do **Centralnego Ośrodka Recepcyjnego w Podkowie Leśnej – Dębak** (dojazd kolejką podmiejską z Dworca Śródmieście w Warszawie, stacja Otrębusy, dalej pieszo lub taksówką) lub do **Ośrodka Recepcyjnego w Białej Podlaskiej** – jeśli wniosek złożyłeś na przejściu granicznym w Terespolu.

!

WAŻNE! Jeśli jesteś osobą niepełnosprawną, starszą, samotnie wychowującą dziecko lub kobietą ciężarną, to straż graniczna powinna zapewnić Ci transport do właściwego ośrodka recepcyjnego. Nie będziesz więc musiał samodzielnie tam dojechać. W razie konieczności zostanie zapewnione Ci także wyżywienie w drodze.

!

Jeśli w ciągu 2 dni od złożenia wniosku o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej nie stawisz się w ośrodku recepcyjnym, wówczas Twoje postępowanie zostanie umorzone.

Dojazd do Centralnego Ośrodka Recepcyjnego

Warszawa Śródmieście WKD

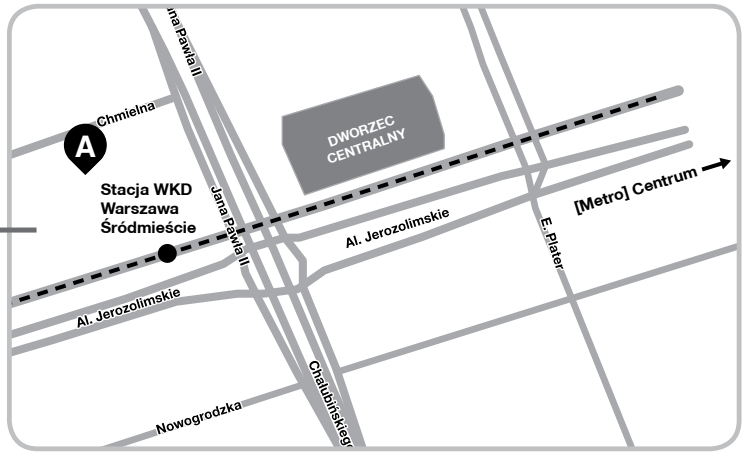

dojazd na stację WKD:

tramwaj / autobus
– przystanek
Dworzec Centralny,
Metro Centrum i dalej
pieszo ok. 10 min.
Bilet do kupienia
w kasie na miejscu.

Pamiętaj o skasowaniu go w pociągu!

Otrębusy – stacja WKD

16. stacja kolejki od Warszawy Śródmieście, zaraz za stacją Kanie Helenowskie.

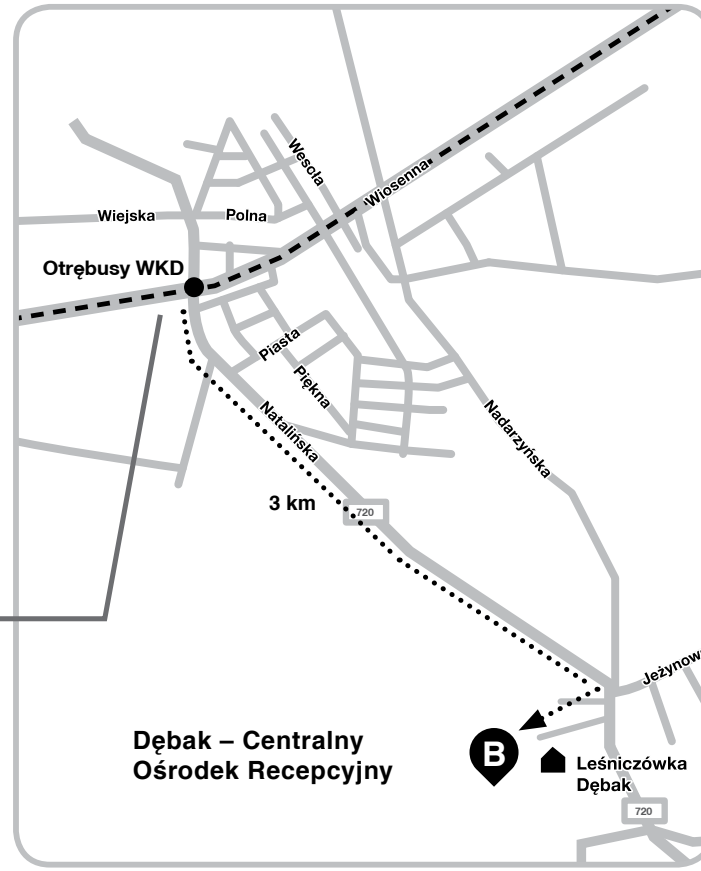

Po pobycie w ośrodku recepcyjnym możesz zostać przeniesiony do jednego z ośrodków dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce, zależnie od dostępnych miejsc.

!

PAMIĘTAJ, aby przy przyjęciu do ośrodka mieć ze sobą Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca. Potwierdza ono Twoje uprawnienie do korzystania z pomocy socjalnej w trakcie oczekiwania na decyzję o udzieleniu ochrony międzynarodowej. Po przyjęciu do ośrodka otrzymasz identyfikator. Będzie on potwierdzał Twoje uprawnienie do korzystania z pomocy konkretnego ośrodka, do którego zostałeś przydzielony.

Jeśli podczas składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie zostały wykonane Ci badania lekarskie ani zabiegi sanitarne ciała i odzieży, możliwe jest, że będziesz zobowiązany poddać się im przed przyjęciem do ośrodka. Nie będziesz musiał za nie płacić ani samodzielnie ich organizować.

W ośrodku dla cudzoziemców zostanie udzielona Ci POMOC SOCJALNA.

Składa się na nią:

- zakwaterowanie;
- całodzienne wyżywienie zbiorowe lub ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie (np. jeśli dzieci chodzą do szkoły lub mają poniżej 6 lat). Jeśli Twoje dzieci chodzą do szkoły lub jeśli nie możesz korzystać ze wspólnej stołówki, to w ramach ekwiwalentu pieniężnego za wyżywienie otrzymasz 9 zł dziennie na każdą osobę;
- kieszonkowe na drobne wydatki osobiste w wysokości 50 zł miesięcznie;
- stała pomoc pieniężna na zakup środków czystości i higieny osobistej w wysokości 20 zł miesięcznie;
- jednorazowa pomoc pieniężna lub bony towarowe na zakup odzieży i obuwia w wysokości 140 zł;
- nauka języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do jego nauki;
- pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych, gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych;
- finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego w celu wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej (np. w przesłuchaniu), w celu leczenia lub poddania się szczepieniom ochronnym lub w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

!

PAMIĘTAJ, że jeśli chcesz otrzymać powyższe świadczenia w formie pieniężnej, musisz w dniu wypłaty świadczeń mieć ze sobą identyfikator z ośrodka lub inny dokument tożsamości ze zdjęciem (np. Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca).

3 Czy muszę mieszkać w ośrodku dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową?

Nie, nie musisz mieszkać w ośrodku. Pomoc socjalna może być zapewniona także poza ośrodkiem w formie wypłacanej co miesiąc kwoty pieniędzy. Jest to ok. 750 zł miesięcznie dla osoby samotnej. Rodzina dwuosobowa otrzymuje ok. 1200 zł miesięcznie, trzyosobowa ok. 1350 zł miesięcznie, a czteroosobowa ok. 1500 zł miesięcznie.

Zamieszkać poza ośrodkiem można, jeśli występuje jeden z następujących powodów:

- zapewnienie bezpieczeństwa cudzoziemcowi, z uwzględnieniem szczególnej sytuacji samotnych kobiet;
- ochrona porządku publicznego;
- ochrona i utrzymanie więzi rodzinnych (jeśli członek Twojej rodziny przebywa legalnie w Polsce, a Ty chcesz dołączyć do niego zamiast mieszkać w ośrodku);
- przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia poza ośrodkiem, po otrzymaniu decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub decyzji o udzieleniu ochrony uzupełniającej;
- wymagają tego względy organizacyjne (np. nie ma miejsca w ośrodkach dla cudzoziemców).

Jeśli chcesz uzyskiwać pomoc socjalną poza ośrodkiem, powinieneś złożyć stosowny wniosek, wskazując na jedną z tych przyczyn. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wyda wówczas decyzję, czy Ci jej udzielić.

!

Pamiętaj jednak, że wtedy musisz samodzielnie wynająć sobie mieszkanie oraz pokryć wszelkie koszty swojego życia z pieniędzy, które otrzymujesz od Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Oprócz świadczenia pieniężnego **będzie Ci również przysługiwać**:

- nauka języka polskiego, w tym zapewnienie podstawowych materiałów niezbędnych do nauki;
- pomoce dydaktyczne dla dzieci w szkole;
- pokrycie, w miarę możliwości, kosztów zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych dzieci;
- finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego w celu wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej (np. w przesłuchaniu), w celu leczenia lub poddania się szczepieniom ochronnym lub w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

4 Czy mam prawo do opieki medycznej?

Tak, masz prawo do opieki medycznej. Bez względu na to, z jakiej pomocy socjalnej korzystasz (w ośrodku czy poza nim), będziesz także objęty pomocą medyczną. Ubezpieczenie medyczne pokrywa **wszystkie usługi medyczne** finansowane ze środków publicznych, jakie przysługują obywatelowi Polski ubezpieczonemu w systemie obowiązkowych ubezpieczeń medycznych bądź wykupującemu dobrowolne ubezpieczenie, z wyjątkiem pobytu w sanatorium.

Obecnie zapewniana opieka medyczna koordynowana jest przez firmę Petra Medica Sp. z o.o. w Warszawie. Jeśli potrzebujesz skorzystać z konsultacji lekarskiej lub pomocy medycznej, powinieneś skontaktować się z tą firmą (numer telefonu infolinii: 22 7402020).

5 Czy mam prawo do pracy?

Jeśli decyzja dotycząca udzielenia lub odmowy udzielenia Ci ochrony międzynarodowej nie zostanie wydana w ciągu **6 miesięcy** i to nie Ty jesteś odpowiedzialny za opóźnienie (np. poprzez wyjazd z Polski w czasie postępowania lub odmowę uczestnictwa w przesłuchaniu), to masz prawo **złożyć do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców wniosek o wydanie zaświadczenia**, które – razem z Twoim TZTC – daje Ci prawo do legalnej pracy w Polsce do momentu zakończenia Twojego postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, a więc obowiązuje także wtedy, gdy wniosłeś odwołanie i Twoja sprawa jest rozpatrywana przez Radę do Spraw Uchodźców.

6 Kiedy zostanie przeprowadzone przesłuchanie statusowe (wywiad) i na czym ono polega?

Jak wspomniano wcześniej, najważniejszą częścią procedury jest przesłuchanie statusowe (wywiad), w czasie którego zadawane Ci będą szczegółowe pytania na temat przyczyn ucieczki z Twojego kraju. Oznacza to, że właściwe władze będą sprawdzać, jakie są powody ubiegania się przez Ciebie o udzielenie ochrony międzynarodowej, a następnie weryfikować podane przez Ciebie fakty.

Otrzymasz pocztą (lub faksem – jeśli przebywasz w ośrodku dla cudzoziemców) pismo informujące Cię o dokładnej dacie i godzinie przesłuchania.

UWAGA! Ważne, by zawsze informować Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o aktualnym miejscu swojego zamieszkania, aby otrzymywać niezbędną korespondencję z tego Urzędu. Jeśli postępowanie toczy się już przed Radą do Spraw Uchodźców, to musisz zawiadomić o zmianie adresu Radę.

Przesłuchanie takie zazwyczaj odbywa się w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców w Warszawie. Jeśli przebywasz w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, to tam właśnie zostanie przeprowadzony z Tobą wywiad. Wywiad może zostać przeprowadzony osobiście lub za pomocą wideokonferencji, czyli za pośrednictwem internetu.

W trakcie wywiadu masz prawo do rozmowy w języku, który jest dla Ciebie zrozumiały, więc w razie potrzeby w przesłuchaniu będzie uczestniczył **tłumacz**. Warto wcześniej upewnić się, że tłumacz potrafi mówić w tym samym dialekcie co Ty. Gdy tak nie jest lub masz problemy ze zrozumieniem tłumacza, należy o tym jak najszybciej poinformować osobę, która przeprowadza z Tobą wywiad.

WAŻNE! Jeśli nie rozumiesz tłumacza, pamiętaj, by powiedzieć to na początku przesłuchania i zażądać przesłuchania z tłumaczem, którego zrozumiesz.

Twój **pełnomocnik**, jeśli go posiadasz, także może brać udział w przesłuchaniu – może on np. prostować wszelkie nieścisłości, jakie mogą zostać zaprotokołowane, może też zadawać Ci pytania. Warto, abyś przed przesłuchaniem omówił z pełnomocnikiem swoje zeznania i abyście ustalili, jakie pytania pełnomocnik ma Ci zadać. Możesz także wcześniej złożyć wniosek o zapewnienie pomocy **psychologa** w trakcie przesłuchania, jeśli czujesz, że jego obecność będzie Ci potrzebna.

Będą zadawane Ci pytania dotyczące **powodów opuszczenia kraju pochodzenia** oraz sposobu dotarcia do Polski. Twoja wiarygodność ma bardzo duże znaczenie, dlatego ważne jest, abyś szczegółowo wyjaśnił, dlaczego musiałeś opuścić swój kraj. Ważne jest, aby podawać – jeśli to możliwe – takie informacje, które mogą być później zweryfikowane (nazwiska, daty). Postaraj się upewnić, że zeznania nie są sprzeczne i pamiętaj, co powiedziałeś przy składaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

- **PAMIĘTAJ,** że pracownik Urzędu do Spraw Cudzoziemców, tłumacz, Twój pełnomocnik oraz pracownicy socjalni mają ścisły obowiązek prawny trzymania w tajemnicy wszystkiego, co powiedziałeś w trakcie postępowania. Żadne informacje, pozwalające na ustalenie, że ubiegasz się w Polsce o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie mogą zostać przekazane do władz Twojego kraju pochodzenia.

W trakcie przesłuchania sporządzany jest protokół zawierający wszystkie pytania i udzielone przez Ciebie odpowiedzi. Po zakończeniu przesłuchania **zawartość protokołu powinna**

zostać Ci przetłumaczona ustnie i wówczas możesz zgłaszać poprawki lub uzupełnienia swoich zeznań. Podpisując protokół wywiadu oświadczasz, że zgadzasz się z jego treścią. Właśnie dlatego jest tak ważne, abyś zawczasu upewnił się, że wraz z tłumaczem bardzo dobrze się rozumiecie i że wszystko zostało prawidłowo zapisane w protokole. Po zakończonym przesłuchaniu powinieneś otrzymać kopię protokołu przesłuchania. Protokół sporządzany jest tylko w języku polskim.

!

PAMIĘTAJ, że jeśli nie zgadzasz się z fragmentami protokołu lub chciałbyś coś dodać, masz do tego prawo! Powiedz o tym przed podpisaniem protokołu (może to być zarówno po zakończeniu przesłuchania, jak również po odczytaniu protokołu). Wszystkie zmiany w Twoich zeznaniach powinny zostać wprowadzone zanim podpiszesz protokół.

Jeśli jesteś **osobą wymagającą szczególnego traktowania, np. jesteś ofiarą przemocy, tortur, osobą starszą, niepełnosprawną czy obłożnie chorą**, przesłuchanie powinno być przeprowadzone w terminie dostosowanym do Twojego stanu i w odpowiedni sposób, tak abyś mógł swobodnie się wypowiedzieć. Możesz również zażądać udziału w przesłuchaniu psychologa lub lekarza. Gdyby ze względu na Twoje trudne przeżycia obecność osób odmiennej płci mogła utrudnić Ci opowiedzenie o wszystkim, co zdarzyło się w Twoim kraju, możesz zażądać, aby w trakcie przesłuchania obecne były jedynie osoby Twojej płci.

Możesz także poprosić, aby przesłuchanie odbyło się w Twoim miejscu pobytu, jeżeli ze względów medycznych nie będziesz mógł dojechać samodzielnie na przesłuchanie.

7 Kiedy mogę przedstawić dowody w swojej sprawie?

Dokumenty i inne dowody (płyty CD, zdjęcia itd.), jeśli je posiadasz, mogą być przedstawione **na dowolnym etapie procedury** (przed przesłuchaniem, w jego trakcie lub po nim, ale zawsze przed wydaniem decyzji). Dobrze jest je przedstawić podczas przesłuchania statusowego – wówczas będziesz mógł szczegółowo opisać, co to za dokumenty i czego dotyczą. Należy przedstawiać oryginalne dokumenty (jeśli przedstawiasz w Urzędzie kopie, zabierz ze sobą także oryginały). Po wykonaniu przez Urząd kopii tych dokumentów oryginały zazwyczaj zostaną Ci zwrócone.

Nie musisz tłumaczyć przedstawianych dokumentów. Masz prawo dołączać dokumenty sporządzone w Twoim języku ojczystym i jeśli tylko mają one znaczenie dla sprawy, będą przetłumaczone przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców i wzięte pod uwagę.

!

PAMIĘTAJ, aby wziąć potwierdzenie z Urzędu, że złożyłeś dowody w Twojej sprawie. Poproś w Urzędzie o pieczątkę na kopii dokumentów, które przedstawiłeś.

8 Jak długo będę czekać na wydanie decyzji w mojej sprawie?

Decyzja w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej powinna zostać wydana w ciągu **6 miesięcy** od dnia złożenia wniosku.

Jeśli decyzje nie zostały wydane w ciągu 6 miesięcy, to Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest zobowiązany zawiadomić Cię o przyczynach niewydania decyzji w terminie oraz o wyznaczeniu nowego terminu wydania decyzji.

Termin wydania decyzji może być przedłużony maksymalnie do **15 miesięcy**. Przedłużanie jest możliwe jedynie wtedy, gdy Twoja sprawa jest szczególnie skomplikowana, jeśli w danym okresie duża liczba cudzoziemców występuje o udzielenie ochrony międzynarodowej lub jeśli nie wykonujesz nałożonych na Ciebie obowiązków współpracy z urzędem oraz uczestnictwa w przesłuchaniu.

Jeśli pracownik Urzędu do Spraw Cudzoziemców nie powiadomił Cię o niezałatwieniu sprawy w terminie lub w dodatkowym terminie, to będzie podlegał odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej albo innej odpowiedzialności przewidzianej w przepisach prawa. Jednakże należy podkreślić, że przekroczenie tych terminów nie będzie skutkowało wadliwością decyzji powodującą jej uchylenie.

Istnieją sytuacje, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatruje się **w trybie przyspieszonym** (np. wprowadziłeś organ w błąd co do Twojej tożsamości lub obywatelstwa, złożyłeś wniosek jedynie w celu opóźnienia lub zakłócenia wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, zostaniesz uznany za zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego albo z tego powodu byłeś kiedyś wydalony z Polski). W takiej sytuacji decyzja powinna zostać wydana w ciągu 30 dni.

9 Moja procedura trwa już bardzo długo – co mogę zrobić?

W sytuacji niewydania postanowienia o wyznaczeniu nowego terminu lub przedłużeniu terminu oraz w przypadku przewlekłego prowadzenia postępowania – masz prawo do złożenia zażalenia do Rady do Spraw Uchodźców. Rada, po zapoznaniu się z zażaleniem i uznaniu zażalenia za uzasadnione, czyli stwierdzeniu, że postępowanie nie zostało zakończone w ustalonym terminie, wyznacza dodatkowy „termin na załatwienie sprawy oraz zarządza wyjaśnienie przyczyn i ustalenie osób winnych niezałatwienia sprawy w terminie, a w razie potrzeby także podjęcie środków zapobiegających naruszaniu terminów załatwiania spraw w przyszłości. Organ stwierdza jednocześnie, czy doszło do rażącego naruszenia przepisów”.

10 Czy mogę wyjechać za granicę w czasie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Nie, nie możesz wyjechać za granicę – do czasu wydania ostatecznej decyzji w sprawie musisz zostać w Polsce. Jeśli po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce pojedziesz do innego kraju UE, jest wysoce prawdopodobne, że zostaniesz odesłany z powrotem do Polski (w ramach postępowania Dublin III).

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
CO TO JEST POSTĘPOWANIE DUBLIN III (POSTĘPOWANIE DUBLIŃSKIE)? s. 25

TZTC nie uprawnia do przekroczenia granicy, zatem jeśli się na to zdecydujesz, możesz zostać zatrzymany za nielegalne jej przekroczenie. Chociaż kontrola graniczna wewnątrz strefy Schengen została zniesiona, odpowiednie służby ochrony granic poszczególnych państw kontrolują tereny przygraniczne, a także mają prawo sprawdzić legalność Twojego pobytu w danym państwie.

!

PAMIĘTAJ, że przekroczenie granicy lub też próba takiego przekroczenia w trakcie postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej może spowodować umieszczenie Cię w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> POZBAWIENIE WOLNOŚCI OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ s. 61

11 Co to jest postępowanie Dublin III (postępowanie dublińskie)?

Postępowanie dublińskie jest to postępowanie, w ramach którego ustalane jest państwo członkowskie, które będzie rozpatrywać Twój wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Co do zasady w Unii Europejskiej tylko jedno państwo członkowskie powinno rozpatrywać sprawę o udzielenie ochrony międzynarodowej jednej osoby. Zazwyczaj jest to pierwszy kraj, do którego wjechał cudzoziemiec ubiegający się o udzielenie ochrony międzynarodowej. W związku z tym, jeżeli przekroczyłeś granicę Polski jako pierwszego kraju w Unii Europejskiej, to Polska jest odpowiedzialna za rozpatrzenie Twojego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Ustalając odpowiedzialne państwo członkowskie bierze się pod uwagę również inne okoliczności, np. to, czy posiadasz w innym państwie członków swojej najbliższej rodziny lub czy posiadasz prawo do pobytu lub wizę w jakimś państwie. Jeśli np. masz wizę do Hiszpanii, a wjechałeś do Polski i tu złożyłeś wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, to Hiszpania jest odpowiedzialna za rozpatrzenie Twojej sprawy i możesz zostać tam przekazany.

Ustalając kraj odpowiedzialny, należy wziąć pod uwagę m.in. konieczność poszanowania praw dziecka, jedności rodziny oraz konieczność zagwarantowania praw podstawowych cudzoziemcom. Niedopuszczalne jest przekazanie do kraju, w którym procedury i warunki przyjmowania osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej są systematycznie naruszane w sposób mogący stanowić nieludzkie lub poniżające traktowanie.

!

WAŻNE! Jeśli otrzymasz decyzję o odmowie udzielenia ochrony w Polsce, nie oznacza to, że możesz jechać do innego kraju i próbować tam uzyskać ochronę – wówczas również zostaniesz zawrócony do Polski.

12 Członek mojej rodziny przebywa w innym państwie europejskim. Jak mogę się z nim połączyć?

Jeśli jesteś osobą małoletnią i członek Twojej rodziny mieszka legalnie w innym kraju UE lub tam złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, będziesz mógł do niego dołączyć, o ile jest to w Twoim najlepszym interesie.

W takiej sytuacji powinieneś złożyć wniosek do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców celem wszczęcia postępowania Dublin III w Twojej sprawie. Wraz z takim wnioskiem należy złożyć **dokumenty poświadczające Twoje więzi z członkiem rodziny, do którego chcesz dołączyć** (np. akt urodzenia, akt małżeństwa). Następnie Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców występuje do władz kraju, w którym mieszka członek Twojej rodziny, o akceptację Twojego wniosku.

!

WAŻNE! Gdy chcesz dołączyć do małżonka/małżonki, które nie otrzymało jeszcze statusu uchodźcy, a wniosek wciąż jest rozpatrywany – jest to możliwe, jeśli wasze małżeństwo było zawarte jeszcze w kraju pochodzenia.

Pamiętaj, że przez członka rodziny rozumie się tylko:

- Twojego **małżonka** (mąż lub żona);
- małoletnie **dzieci** (jeśli nie są w związku małżeńskim i pozostają na Twoim utrzymaniu);
- Twojego **rodzica albo opiekuna** (jeśli jesteś osobą małoletnią pozostającą bez opieki).

Możesz dołączyć także do innej osoby z rodziny, np. do swojego pełnoletniego dziecka, rodzeństwa lub rodzica, **jeśli Ty potrzebujesz lub oni potrzebują pomocy w przypadku ciąży, poważnej choroby albo podeszłego wieku**. Aby to zrobić, musisz napisać do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców wniosek, w którym poinformujesz go o tym, że chcesz z tych względów zostać przekazany do innego państwa członkowskiego.

W obu przypadkach dostaniesz informację na piśmie, co postanowiło państwo, do którego chcesz pojechać. Nie jest to decyzja Polski. Jeśli jednak pojawią się nowe okoliczności, możesz wnioskować do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, aby jeszcze raz zwrócił się do władz państwa, do którego chcesz pojechać, z prośbą o przejęcie odpowiedzialności za rozpatrzenie Twojego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

13 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w czasie postępowania?

To zależy od Twojej sytuacji prawnej. Obecnie w decyzji negatywnej w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej nie orzeka się o zobowiązaniu do powrotu do kraju pochodzenia. **Jesteś chroniony przed zobowiązaniem do powrotu od momentu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej do zakończenia pierwszego postępowania, czyli do momentu wydania decyzji ostatecznej przez Radę do Spraw Uchodźców (lub po upływie 14 dni od decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, od której nie złożyłeś odwołania)**. Ta ochrona przysługuje również, gdy zaskarżysz decyzję Rady do Spraw Uchodźców do sądu administracyjnego i złożysz wniosek o wstrzymanie jej wykonania, a sąd wstrzyma wykonania tejże decyzji.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> CZY MOGĘ OTRZYMAĆ DECYZJĘ O ZOBOWIĄZANIU DO POWROTU W TRAKCIE POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO? s. 54

- **Jeśli Twoje pierwsze postępowanie zakończyło się decyzją negatywną, wówczas zgodnie z prawem powinieneś wyjechać z Polski w ciągu 30 dni od daty doręczenia Ci tej decyzji.** Po tym terminie straż graniczna może rozpocząć postępowanie dotyczące zobowiązania Cię do powrotu.
- **Jeśli jednak decyzja negatywna dotyczy złożonego przez Ciebie drugiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, to może zostać wobec Ciebie wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu. Decyzja taka jednak nie może zostać wykonana,** jeśli nie uzyskasz ostatecznej decyzji o uznaniu kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny lub decyzji merytorycznej w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.
- **Jeśli złożyłeś trzeci lub kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, wówczas decyzja o zobowiązaniu do powrotu może być wobec Ciebie zarówno wydana, jak również wykonana.**

WIĘCEJ INFORMACJI >>> KOLEJNY WNIOSEK O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ s. 57

14 Co to jest pomoc w dobrowolnym powrocie?

W trakcie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej **możesz uzyskać pomoc w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego masz prawo wjazdu**. Nie musi to być kraj Twojego pochodzenia. Jeśli na przykład posiadasz podwójne obywatelstwo lub masz wizę do konkretnego kraju lub prawo do ruchu bezwizowego w określonym kraju, wówczas możesz starać się o organizację dobrowolnego powrotu do tego kraju.

Skorzystanie z pomocy w dobrowolnym powrocie **pozwoli Ci na wyjazd z Polski – po tym, jak wycofasz wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej**, a postępowanie w Twojej sprawie zostanie umorzone.

W ramach pomocy w dobrowolnym powrocie **pokryte zostaną koszty**:

- Twojej podróży, w tym opłaty administracyjne z nią związane;
- wyżywienia w podróży;
- opieki medycznej w podróży;
- organizacji dobrowolnego powrotu.

Aby uzyskać pomoc w dobrowolnym powrocie, musisz złożyć stosowny wniosek do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców i czekać na wydaną decyzję.

!

PAMIĘTAJ jednak, aby taki wniosek złożyć przed upływem 30 dni od momentu, kiedy decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej stanie się ostateczna.

Wniosek o dobrowolny powrót możesz złożyć także do Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji.

Małoletni

III

1 Jestem małoletni – czy mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 30**

2 Gdzie będę przebywać po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 31**

3 Czy będę przesłuchiwany w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 31**

4 Co się stanie, jeśli otrzymam decyzję negatywną? **s. 32**

1 Jestem małoletni – czy mogę złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Jeśli jesteś osobą małoletnią i przyjechałeś do Polski – i przebywasz tu razem z rodzicami lub rodzicem, to jesteś objęty ich wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej. Oznacza to, że otrzymasz taką samą decyzję jak Twoi rodzice. Jeśli zostanie im nadany status uchodźcy, Ty również go otrzymasz. Jeśli natomiast Twoi rodzice nie uzyskają ochrony międzynarodowej w Polsce, negatywna decyzja ich dotycząca będzie odnosić się również do Ciebie.

Jeśli natomiast jesteś osobą małoletnią (nie ukończyłeś 18. roku życia), a w Polsce przebywasz bez opieki (nie ma tu Twoich rodziców ani innych prawnych opiekunów), to masz prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową. Po złożeniu deklaracji o zamiarze złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej straż graniczna powinna niezwłocznie wystąpić do sądu opiekuńczego **z wnioskiem o ustanowienie dla Ciebie kuratora**. Sam wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Twoim imieniu może bowiem złożyć jedynie kurator lub przedstawiciel organizacji międzynarodowej albo pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy cudzoziemcom.

Jeśli w czasie trwania postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej okaże się, że jesteś małoletnim przebywającym w Polsce bez opieki, to Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wystąpi do sądu opiekuńczego o wyznaczenie kuratora do reprezentowania Cię w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej i o umieszczenie Cię w pieczy zastępczej.

W trakcie trwania postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej polskie władze powinny podejmować kroki w celu odszukania Twojej rodziny. Dlatego tak ważne jest, abyś powiedział im o wszystkich znanych Ci krewnych, którzy mogą przebywać w krajach Unii Europejskiej. Być może będziesz miał możliwość połączenia się z nimi, aby oczekiwać na decyzję o udzieleniu ochrony międzynarodowej razem ze swoimi bliskimi.

!

WAŻNE! Jeśli straż graniczna będzie mieć wątpliwości co do Twojego wieku, może zlecić badania lekarskie w celu jego ustalenia. Badania te zostaną wykonane jedynie po uzyskaniu zgody – Twojej lub Twojego przedstawiciela ustawowego (np. rodziców lub kuratora).

Jeśli odmówisz poddania się takim badaniom, to będziesz traktowany jako osoba pełnoletnia.

2 Gdzie będę przebywać po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Jeśli w Polsce przebywasz razem ze swoimi rodzicami, to po złożeniu przez nich wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej będziesz dalej przebywać razem z nimi.

Jeśli natomiast jesteś małoletnim cudzoziemcem bez opieki, to niezwłocznie po złożeniu przez Ciebie deklaracji o zamiarze złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, zostaniesz doprowadzony przez funkcjonariuszy straży granicznej do zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego. Będziesz tam przebywać do czasu wydania orzeczenia przez sąd opiekuńczy.

3 Czy będę przesłuchiwany w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Tak. Zostaniesz przesłuchany tak jak inni cudzoziemcy, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce. Jednak Twoje przesłuchanie będzie wyglądało inaczej niż w przypadku cudzoziemców pełnoletnich.

WIĘCEJ INFORMACJI O PRZESŁUCHANIU >>> KIEDY ZOSTANIE PRZEPROWADZONE PRZESŁUCHANIE STATUSOWE I NA CZYM ONO POLEGA? s. 21

Zawiadomienie o przesłuchaniu jest wysyłane do Twojego kuratora w terminie umożliwiającym poinformowanie Cię o znaczeniu i możliwych skutkach przesłuchania oraz o sposobie przygotowania się do przesłuchania (nie później niż 7 dni przed przesłuchaniem). W czasie trwania przesłuchania Twój kurator ma prawo do zadawania pytań i zgłaszania uwag. Kurator musi również zostać powiadomiony o możliwości utrwalenia przebiegu przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk. Tłumacz również może być obecny w czasie wywiadu, tak abyś mógł dokładnie, w języku, który znasz, opowiedzieć o tym, dlaczego uciekłeś ze swojego kraju.

Przesłuchanie odbywa się w obecności:

- kuratora;
- wskazanej przez Ciebie osoby dorosłej, jeżeli nie utrudni to postępowania;
- psychologa lub pedagoga, który sporządza opinię o Twoim stanie psychofizycznym;
- tłumacza, jeśli nie mówisz w języku polskim.

!

WAŻNE! Przesłuchanie powinno być dostosowane do Twojego wieku, stopnia dojrzałości i rozwoju. Jeśli nie znasz odpowiedzi na jakieś pytanie lub nie rozumiesz pytania, nie wstydź się i powiedz o tym osobie, która Cię przesłuchuje. Pozwoli jej to zadać pytanie w sposób, który będzie dla Ciebie bardziej zrozumiały, a Tobie – wyjaśnić wszystkie przyczyny, które zmusiły Cię do ucieczki z kraju.

4 Co się stanie, jeśli otrzymam decyzję negatywną?

Jeśli otrzymałeś decyzję negatywną o udzielenie ochrony międzynarodowej, tak jak wszyscy inni pełnoletni cudzoziemcy możesz odwołać się od tej decyzji. Odwołanie w Twoim imieniu powinien podpisać kurator, który został dla Ciebie ustanowiony.

WIĘCEJ INFORMACJI W ROZDZIALE >>>
OTRZYMAŁEM DECYZJĘ NEGATYWNĄ – CO DALEJ?

s. 42

Jeśli chodzi o miejsce Twojego pobytu, to do czasu przekazania Cię organom lub organizacjom kraju pochodzenia, do których zadań statutowych należą sprawy małoletnich, pozostaniesz w Polsce w pieczy zastępczej.

Formy ochrony w Polsce

IV

1 Jaką ochronę mogę otrzymać w Polsce? **s. 34**

2 Kiedy otrzymam status uchodźcy? **s. 34**

3 Czy mogę ubiegać się o status uchodźcy, skoro nic mi nie groziło, gdy opuszczałem kraj pochodzenia, ale sytuacja zmieniła się i teraz boję się wrócić do kraju pochodzenia? **s. 35**

4 Kiedy otrzymam ochronę uzupełniającą? **s. 36**

5 Czy otrzymam zgodę na pobyt tolerowany lub zgodę na pobyt ze względów humanitarnych? **s. 36**

1 Jaką ochronę mogę otrzymać w Polsce?

Jeśli złożyłeś wniosek o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej, możesz otrzymać **jedną** z dwóch form ochrony:

- **status uchodźcy;**
- **ochronę uzupełniającą.**

2 Kiedy otrzymam status uchodźcy?

Otrzymasz status uchodźcy, jeśli Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców stwierdzi, że na skutek **uzasadnionej obawy przed prześladowaniem** w kraju pochodzenia **nie możesz lub nie chcesz korzystać z ochrony tego kraju.** Status uchodźcy może zostać nadany również przez Radę do Spraw Uchodźców, organ rozpatrujący odwołania od decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Prześladowanie to może być związane z:

- **rasą** (np. kolorem skóry, pochodzeniem lub przynależnością do określonej grupy etnicznej);
- **religią** (m.in. wyznawaną wiarą lub jej praktykowaniem, przynależnością do wspólnoty religijnej, brakiem wiary);
- **narodowością** (pojęcie to nie jest jednak ograniczone do posiadania obywatelstwa lub jego braku – bezpaństwowiec również może zostać uznany za uchodźcę);
- **przekonaniami politycznymi** (np. wyrażaniem własnych poglądów w sprawach związanych z działalnością państwa);
- **przynależnością do określonej grupy społecznej** (taką grupę stanowią np. kobiety, homoseksualiści, aktywiści społeczni itd.).

Prześladowanie może polegać na przykład na:

- użyciu przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym przemocy seksualnej;
- zastosowaniu środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych o charakterze dyskryminującym lub w sposób dyskryminujący;
- wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu w sposób, który ma charakter nieproporcjonalny lub dyskryminujący;
- braku prawa odwołania się do sądu od kary o charakterze nieproporcjonalnym lub dyskryminującym;

- wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu z powodu odmowy odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbywanie służby wojskowej stanowiłoby zbrodnię;

!

UWAGA! odmowa odbycia obowiązkowej służby wojskowej w kraju pochodzenia w innym przypadku niż wyżej wymieniony i negatywne konsekwencje z tym związane nie stanowią wystarczającej podstawy do nadania statusu uchodźcy;

- czynach skierowanych przeciwko Tobie ze względu na Twoją płeć lub małoletniość.

Prześladowania mogą być stosowane przez:

- organy władzy publicznej kraju pochodzenia;
- ugrupowania lub organizacje niezwiązane z rządem, ale kontrolujące kraj pochodzenia lub znaczną część jego terytorium;
- inne podmioty, gdy organy władzy lub organizacje kontrolujące kraj nie mogą lub nie chcą zapewnić ochrony przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy.

Aby uzyskać status uchodźcy, należy uwiarygodnić fakt prześladowania. Organ weźmie pod uwagę zeznania złożone przez Ciebie podczas przesłuchań oraz dowody, które przedstawisz w postępowaniu. Podmiotom, wobec których istnieje uzasadnione domniemanie, że dopuszczają się prześladowań lub wyrządzają poważną krzywdę, nie mogą być udostępniane, ani od nich pozyskiwane, informacje wskazujące na to, że toczy się wobec Ciebie postępowanie w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej. Czyli np. to, co powiesz podczas przesłuchań (wywiadów z urzędnikiem Urzędu do Spraw Cudzoziemców), nie może zostać przekazane do kraju pochodzenia.

Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców rozpatrując wniosek sprawdzi Twoją indywidualną sytuację na tle ogólnego poziomu przestrzegania praw człowieka w kraju Twojego pochodzenia.

3 Czy mogę ubiegać się o status uchodźcy, skoro nic mi nie groziło, gdy opuszczałem kraj pochodzenia, ale sytuacja zmieniła się i teraz boję się wrócić do kraju pochodzenia?

Jeśli nic Ci nie groziło, gdy opuszczałeś kraj pochodzenia, jednak zmieniło się to podczas Twojego pobytu za granicą, wówczas również możesz ubiegać się o nadanie statusu uchodźcy. Oznacza to, że uchodźcą stałeś się już po opuszczeniu kraju pochodzenia.

4 Kiedy otrzymam ochronę uzupełniającą?

Otrzymasz ochronę uzupełniającą, jeśli:

1. **nie spełniasz warunków do nadania statusu uchodźcy**, ale jednocześnie
2. Twój powrót do kraju pochodzenia może narazić Cię na **rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy** przez:
   - orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji;
   - tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie;
   - poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia związane z toczącą się wojną;
3. ze względu na powyższe ryzyko **nie możesz lub nie chcesz korzystać z ochrony kraju pochodzenia.**

5 Czy otrzymam zgodę na pobyt tolerowany lub zgodę na pobyt ze względów humanitarnych?

Jeśli **wniosek o nadanie statusu uchodźcy złożyłeś przed 30 kwietnia 2014 r.,** to możesz jeszcze w tym postępowaniu otrzymać zgodę na pobyt tolerowany – w przypadku, gdy nie spełniasz warunków nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej, ale jednocześnie Twoje wydalenie:

- mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby Twoje prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego i w którym mógłbyś zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu czy karaniu albo być zmuszony do pracy albo być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej, lub
- naruszałoby Twoje prawo do życia rodzinnego lub naruszałoby prawa dziecka w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

Życie rodzinne oznacza na przykład sytuację, gdy w Polsce przebywa Twoje małoletnie dziecko będące obywatelem Polski.

Jeśli złożyłeś wniosek o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej **po 1 maja 2014 r.,** wówczas w ramach postępowania **nie będzie badane, czy może Ci zostać udzielona zgoda na pobyt tolerowany ani zgoda na pobyt ze względów humanitarnych**.

Otrzymałem decyzję pozytywną – co dalej?

V

1 Czy po doręczeniu decyzji pozytywnej jestem wciąż uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i korzystania z opieki medycznej, tak jak w trakcie postępowania?

s. 38

1 Czy po doręczeniu decyzji pozytywnej jestem wciąż uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i korzystania z opieki medycznej, tak jak w trakcie postępowania?

Możesz mieszkać w ośrodku dla cudzoziemców, korzystać z opieki medycznej lub otrzymywać pomoc socjalną poza ośrodkiem przez okres do 2 miesięcy od daty doręczenia Ci decyzji pozytywnej. Po upływie tego okresu musisz samodzielnie zadbać o źródło utrzymania i miejsce zamieszkania.

Po uzyskaniu decyzji pozytywnej możesz również złożyć wniosek o przyznanie Ci indywidualnego programu integracyjnego. Wniosek taki możesz złożyć w ciągu 60 dni od doręczenia Ci pozytywnej decyzji. Wniosek taki składa się do instytucji zajmującej się pomocą społeczną znajdującej się w Twoim miejscu zamieszkania.

Pomoc dla cudzoziemca jest realizowana w ramach indywidualnego programu integracji, uzgodnionego między powiatowym centrum pomocy rodzinie a cudzoziemcem, w którym określane są: wysokość, zakres i formy pomocy w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemca i jego rodziny. Pomoc jest udzielana na okres **maksymalnie 12 miesięcy** i obejmuje m.in. świadczenia pieniężne i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

WIĘCEJ INFORMACJI NA TEN TEMAT W OSOBNEJ PUBLIKACJI >>>
STATUS UCHODŹCY I OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA W POLSCE – CO DALEJ?

Odmowa udzielenia ochrony

VI

1 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy? **s. 40**

2 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej? **s. 40**

3 Kiedy muszę opuścić Polskę? **s. 41**

1 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy?

Decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy otrzymasz, jeśli Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców stwierdzi, że wystąpił jeden z niżej wymienionych powodów:

1. nie istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w Twoim kraju pochodzenia;
2. korzystasz z ochrony lub pomocy organów lub agencji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (pod warunkiem, że w danych okolicznościach masz praktyczną i prawną możliwość powrotu na terytorium, gdzie taka ochrona lub pomoc jest dostępna, bez zagrożenia Twojego życia, bezpieczeństwa osobistego lub wolności);
3. istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:
   - a. popełniłeś zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego;
   - b. jesteś winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule oraz w art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych;
   - c. popełniłeś zbrodnię o charakterze innym niż polityczny poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
4. jesteś uważany przez organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej za osobę mającą prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa polskiego;
5. istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że podżegałeś albo w inny sposób brałeś udział w popełnieniu zbrodni lub czynów, o których mowa w pkt. 3;
6. jeśli złożyłeś kolejny wniosek o nadanie Ci statusu uchodźcy, to organ odmówi nadania Ci statusu uchodźcy, jeżeli obawa przed prześladowaniem jest oparta na okolicznościach, które celowo wytworzyłeś po opuszczeniu kraju pochodzenia.

2 Kiedy organ wydaje decyzję o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej?

Decyzję o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej otrzymasz, jeśli Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców stwierdzi, że wystąpił jeden z niżej wymienionych powodów:

1. nie istnieje rzeczywiste ryzyko doznania przez Ciebie poważnej krzywdy;
2. istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:

a. popełniłeś zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego;

b. jesteś winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule oraz art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych;

c. popełniłeś w Polsce lub poza terytorium Polski zbrodnię bądź czyn, który jest uważany za zbrodnię według prawa polskiego;

d. stanowisz zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa;

3. istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że podżegałeś albo w inny sposób brałeś udział w popełnieniu zbrodni lub czynów, o których mowa w pkt. 2 A-C;

4. jeśli przed przybyciem do Polski popełniłeś inny niż wyżej określony czyn, który jest przestępstwem według prawa polskiego zagrożonym karą pozbawienia wolności, wówczas można odmówić udzielenia Ci ochrony uzupełniającej, jeżeli opuściłeś kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary.

3 Kiedy muszę opuścić Polskę?

!

UWAGA! Musisz opuścić Polskę w ciągu 30 dni od dnia, w którym decyzja o odmowie nadania Ci statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej lub decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie nadania statusu uchodźcy stała się ostateczna. W przypadku wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców musisz opuścić Polskę w ciągu 30 dni od dnia, w którym decyzja została Ci doręczona.

VII

Otrzymałem decyzję negatywną – co dalej?

1 Czy decyzja, którą otrzymałem, jest decyzją negatywną? **s. 43**

2 Co to jest decyzja o umorzeniu postępowania? **s. 43**

3 Ile mam czasu na wniesienie odwołania? **s. 44**

4 Co to znaczy, że decyzja została doręczona? **s. 44**

5 Kto pomoże mi napisać odwołanie? **s. 47**

6 Jak i gdzie należy wnieść odwołanie? **s. 48**

7 Co się dzieje po wniesieniu przeze mnie odwołania? Co się stanie, jeśli go nie wniosę? **s. 50**

8 Jakie decyzje może wydać Rada do Spraw Uchodźców? **s. 50**

9 Co mogę zrobić, jeśli otrzymam negatywną decyzję Rady do Spraw Uchodźców? **s. 51**

1 Czy decyzja, którą otrzymałem, jest decyzją negatywną?

Jeśli otrzymałeś decyzję o:

- odmowie nadania statusu uchodźcy,
- odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej

– to jest to decyzja NEGATYWNA.

Jeśli otrzymałeś decyzję o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, to jest to decyzja NEGATYWNA.

Jeśli otrzymałeś decyzję o:

- rozpatrzeniu wniosku w trybie przyspieszonym,
- odmowie nadania statusu uchodźcy,
- odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej

– to jest to decyzja NEGATYWNA.

!

Od decyzji negatywnej Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, przysługuje Ci prawo do wniesienia odwołania do Rady do Spraw Uchodźców.

2 Co to jest decyzja o umorzeniu postępowania?

Decyzja o umorzeniu postępowania wydawana jest, gdy np. wyjedziesz z Polski w trakcie postępowania lub stwierdzisz, że nie chcesz kontynuować postępowania w sprawie o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej. Wówczas decyzja taka nie zawiera oceny Twojego wniosku, ale oznacza po prostu zakończenie postępowania.

Gdy zostanie Ci wydana taka decyzja, wówczas masz 30 dni na opuszczenie Polski. W ciągu 14 dni od doręczenia Ci decyzji o umorzeniu postępowania masz prawo do korzystania z pomocy społecznej. W tym terminie mozesz sie odwołać od niej (lub w terminie 5 dni, patrz poniżej).

3 Ile mam czasu na wniesienie odwołania?

Odwołanie od decyzji w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej należy wnieść w terminie:

- **14 dni** – jeśli otrzymałeś decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy i odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej;
- **14 dni** – jeśli otrzymałeś decyzję o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny;
- **7 dni** – jeśli otrzymałeś decyzję o rozpatrzeniu wniosku w trybie przyspieszonym, odmowie nadania statusu uchodźcy i odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej;
- **14 dni** – jeśli otrzymałeś decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, ale **5 dni** – jeśli decyzję tę wydano w związku z cofnięciem przez Ciebie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Termin należy liczyć od dnia doręczenia Ci decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

!

UWAGA! Jeśli cofniesz wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a potem zmienisz zdanie i będziesz chciał dalej ubiegać się o ochronę w Polsce, musisz się odwołać od decyzji o umorzeniu postępowania. Pamiętaj jednak, że masz na to tylko 5 dni od dnia doręczenia Ci decyzji.

Jak liczyć termin na wniesienie odwołania?

Przykład:

Jeśli decyzja o odmowie nadania statusu uchodźcy i odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej została Ci doręczona 1 lutego 2016 r., to odwołanie możesz wnieść w terminie 14 dni, tzn. do dnia 15 lutego 2016 r. włącznie (nie liczymy dnia, w którym otrzymałeś decyzję).

4 Co to znaczy, że decyzja została doręczona?

Decyzja jest doręczona w dniu, w którym faktycznie ją otrzymałeś: w ośrodku, w Twoim miejscu zamieszkania lub na poczcie. Od tego dnia liczy się termin na wniesienie odwołania. Nie liczy się zatem terminu do wniesienia odwołania od daty wydania decyzji (data widniejąca na pierwszej stronie decyzji).

Decyzja jest wysyłana na podany przez Ciebie w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców adres zamieszkania.

PAMIĘTAJ, aby zawsze informować Urząd do Spraw Cudzoziemców lub Radę do Spraw Uchodźców o zmianie adresu.

Jeśli mieszkasz w ośrodku dla cudzoziemców, decyzja zostanie Ci przekazana przez pracownika ośrodka. Pracownik wyda Ci decyzję po potwierdzeniu przez Ciebie odbioru pisma, czyli złożeniu czytelnego podpisu (imię i nazwisko) oraz wskazaniu daty odbioru. Jeśli nie jest możliwe doręczenie Ci pisma w ośrodku, pismo jest **przechowywane w ośrodku przez 7 dni.** Na tablicy ogłoszeń zamieszcza się wtedy zawiadomienie o możliwości odbioru przez Ciebie pisma w terminie 7 dni (zawiadomienie powinno być w języku dla Ciebie zrozumiałym). Jeśli nie odbierzesz pisma w tym terminie, uznaje się, że decyzja została Ci skutecznie doręczona.

UWAGA! Jeśli mieszkasz w ośrodku dla cudzoziemców, regularnie czytaj zawiadomienia na tablicy ogłoszeń!

Jeśli przebywasz w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, decyzja zostanie Ci wręczona przez straż graniczną.

Jeśli mieszkasz poza ośrodkami dla cudzoziemców, decyzję doręczy Ci listonosz. Oznacza to, iż do Twojego mieszkania przyjdzie listonosz w celu oddania Ci listu od Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Jeśli listonosz nie zastanie Cię w domu, zostawi tzw. awizo (zawiadomienie) w skrzynce pocztowej. **Awizo** to mała kartka, na której napisane jest, w którym dniu listonosz próbował wręczyć Ci list i do kiedy masz możliwość odebrać go na najbliższej poczcie (adres poczty podany w awizo).

Tak wygląda awizo:

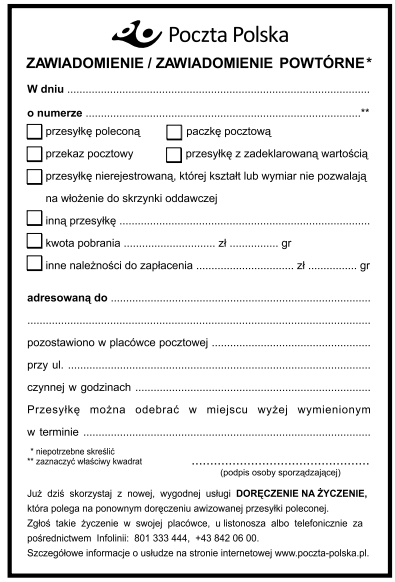

Poczta Polska

ZAWIADOMIENIE / ZAWIADOMIENIE POWTÓRNE*

W dniu .....

o numerze .....**

☐ przesyłkę poleconą ☐ paczkę pocztową

☐ przekaz pocztowy ☐ przesyłkę z zadeklarowaną wartością

☐ przesyłkę nierejestrowaną, której kształt lub wymiar nie pozwalają na włożenie do skrzynki oddawczej

☐ inną przesyłkę .....

☐ kwota pobrania ..... zł ..... gr

☐ inne należności do zapłacenia ..... zł ..... gr

adresowaną do .....

.....

pozostawiono w placówce pocztowej .....

przy ul. .....

czynnej w godzinach .....

Przesyłkę można odebrać w miejscu wyżej wymienionym w terminie .....

* niepotrzebne skreślić
** zaznaczyć właściwy kwadrat

.....
(podpis osoby sporządzającej)

Już dziś skorzystaj z nowej, wygodnej usługi **DORĘCZENIE NA ŻYCZENIE,** która polega na ponownym doręczeniu awizowanej przesyłki poleconej.
Zgłoś takie życzenie w swojej placówce, u listonosza albo telefonicznie za pośrednictwem Infolinii: 801 333 444, +43 842 06 00.
Szczegółowe informacje o usłudze na stronie internetowej www.poczta-polska.pl.

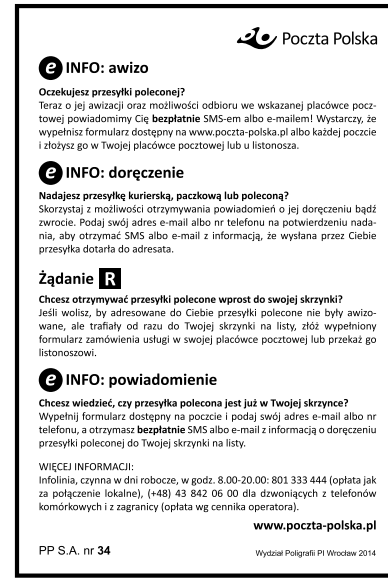

Poczta Polska

INFO: awizo

Oczekujesz przesyłki poleconej?
Teraz o jej awizacji oraz możliwości odbioru we wskazanej placówce pocztowej powiadomimy Cię **bezpłatnie** SMS-em albo e-mailem! Wystarczy, że wypełnisz formularz dostępny na www.poczta-polska.pl albo każdej poczcie i złożysz go w Twojej placówce pocztowej lub u listonosza.

INFO: doręczenie

Nadajesz przesyłkę kurierską, paczkową lub poleconą?
Skorzystaj z możliwości otrzymywania powiadomień o jej doręczeniu bądź zwrocie. Podaj swój adres e-mail albo nr telefonu na potwierdzeniu nadania, aby otrzymać SMS albo e-mail z informacją, że wysłana przez Ciebie przesyłka dotarła do adresata.

Żądanie R

Chcesz otrzymywać przesyłki polecone wprost do swojej skrzynki?
Jeśli wolisz, by adresowane do Ciebie przesyłki polecone nie były awizowane, ale trafiały od razu do Twojej skrzynki na listy, złóż wypełniony formularz zamówienia usługi w swojej placówce pocztowej lub przekaż go listonoszowi.

INFO: powiadomienie

Chcesz wiedzieć, czy przesyłka polecona jest już w Twojej skrzynce?
Wypełnij formularz dostępny na poczcie i podaj swój adres e-mail albo nr telefonu, a otrzymasz **bezpłatnie** SMS albo e-mail z informacją o doręczeniu przesyłki poleconej do Twojej skrzynki na listy.

WIĘCEJ INFORMACJI:
Infolinia, czynna w dni robocze, w godz. 8.00-20.00: 801 333 444 (opłata jak za połączenie lokalne), (+48) 43 842 06 00 dla dzwoniących z telefonów komórkowych i z zagranicy (opłata wg cennika operatora).

www.poczta-polska.pl

PP S.A. nr **34**

Wydział Poligrafii PI Wrocław 2014

Jeśli znajdziesz awizo w skrzynce pocztowej, musisz w ciągu **14 dni od dnia pozostawienia go przez listonosza w skrzynce** zgłosić się na pocztę w celu odebrania listu. Jeśli nie odbierzesz listu w ciągu 7 dni, listonosz ponownie przyjdzie i w skrzynce zostawi zawiadomienie powtórne (drugie awizo). Powtórne awizo często wygląda inaczej niż pierwsze – jest wydrukiem komputerowym.

!

WAŻNE! Idąc na pocztę w celu odebrania listu, pamiętaj, by zabrać ze sobą dokument tożsamości (np. TZTC, paszport). Bez okazania przez Ciebie takiego dokumentu pracownik poczty nie wyda Ci listu.

» **PAMIĘTAJ,** aby regularnie sprawdzać skrzynkę pocztową. Jeśli nie odbierzesz pisma z poczty w terminie 14 dni, list jest odsyłany z powrotem do Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Uznaje się wtedy, iż decyzja została Ci skutecznie doręczona w ostatnim dniu 14-dniowego terminu.

W konsekwencji, mimo że nie znasz treści swojej decyzji, może minąć Ci już termin do wniesienia odwołania. Jeśli zatem nie odbierzesz listu z poczty, to wniesienie odwołania w terminie późniejszym może okazać się już nieskuteczne.

Przykład:

Jeśli listonosz przyszedł do Twojego mieszkania 1 lutego 2016 r. i Cię w nim nie zastał, możesz odebrać pismo z poczty do dnia 15 lutego 2016 r. włącznie (nie liczymy dnia, w którym listonosz próbował doręczyć Ci list). Jeśli nie odbierzesz pisma z poczty w tym terminie, uznaje się, że decyzja została doręczona dnia 15 lutego 2016 r. W konsekwencji masz czas na wniesienie odwołania do dnia 29 lutego 2016 r. włącznie.

» **PAMIĘTAJ** ponadto, jeśli mieszkasz z innymi osobami, że one też mogą odebrać Twoją przesyłkę od listonosza (ale nie mogą odebrać Twojego listu w placówce pocztowej). Dlatego często pytaj swoich współlokatorów, czy nie przyszło jakieś pismo do Ciebie. Jest to bardzo ważne, gdyż także od daty odebrania przez współlokatora pisma w Twojej sprawie liczy się termin do wniesienia odwołania.

!

UWAGA! Nie wszystkie decyzje zostaną Ci doręczone. Stanie się tak, gdy Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców nie będzie wiedział, gdzie przebywasz. Na przykład, jeśli opuściłeś ośrodek dla cudzoziemców na okres dłuższy niż 7 dni bez usprawiedliwionej przyczyny, zostanie wydana decyzja o umorzeniu postępowania. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców taką decyzję pozostawia w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

5 Kto pomoże mi napisać odwołanie?

Odwołanie możesz napisać samodzielnie lub poprosić o pomoc prawnika. **Jeśli chcesz napisać odwołanie samodzielnie**, pamiętaj, by w tym piśmie wskazać dane dotyczące decyzji, od której się odwołujesz (decyzja Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców z dnia … nr …) oraz by się na nim podpisać. Możesz napisać odwołanie zarówno po polsku, jak i w języku dla siebie zrozumiałym. Pomocny formularz odwołania znajdziesz w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców.

Odwołanie może też pomóc Ci napisać prawnik. **Możesz sam zatrudnić prawnika – jednak pamiętaj, że warto zatrudnić osobę, która ma doświadczenie w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej**.

Od 1 stycznia 2016 r. możesz także skorzystać z **nieodpłatnego systemu pomocy prawnej** dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Nieodpłatną pomoc prawną mogą świadczyć:

- **wybrani adwokaci i radcowie prawni,**
- **niektóre organizacje pozarządowe**.

!

UWAGA! Możesz korzystać z pomocy tylko jednego: adwokata lub radcy prawnego lub prawnika pracującego w organizacji pozarządowej.

Lista adwokatów, radców prawnych i organizacji pozarządowych znajduje się na stronie Urzędu do Spraw Cudzoziemców:

@ **WWW.UDSC.GOV.PL/URZAD/BEZPLATNA-POMOC-PRAWNA**

Podczas pierwszego spotkania z prawnikiem pamiętaj, by mieć ze sobą dokument tożsamości (TZTC) i oryginał decyzji, od której chcesz się odwołać. Przed skorzystaniem z usług w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej **musisz podpisać oświadczenie,** że w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie ustanowiłeś adwokata lub radcy prawnego **oraz udzielić prawnikowi pełnomocnictwa na piśmie.** Ponadto w przypadku, **gdy pomocy udziela organizacja pozarządowa** musisz podpisać oświadczenie, że jesteś świadomy, iż pomoc jest świadczona przez osobę niebędącą radcą prawnym lub adwokatem.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- sporządzenie odwołania od negatywnej decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców;
- zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym (tj. do czasu wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców).

PAMIĘTAJ, prawnik w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej pomoże Ci **tylko na etapie postępowania odwoławczego**, czyli od dnia wydania decyzji negatywnej lub decyzji o umorzeniu postępowania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do dnia wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców.

Niezależnie od systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, **możesz też zgłosić się do jednej z organizacji pozarządowych**, które bezpłatnie świadczą pomoc prawną w takich sprawach i mają doświadczenie w rozwiązywaniu problemów prawnych cudzoziemców. Listę organizacji pozarządowych znajdziesz na końcu publikacji.

6 Jak i gdzie należy wnieść odwołanie?

Odwołanie wnosi się do Urzędu do Spraw Cudzoziemców (a nie do organu odwoławczego, czyli Rady do Spraw Uchodźców). Możesz je zawieźć osobiście do siedziby Urzędu (ul. Taborowa 33 w Warszawie) i złożyć odwołanie „w okienku" w godzinach pracy Urzędu. Pamiętaj jednak, aby mieć przy sobie kopię odwołania. Oryginał odwołania oddajesz w Urzędzie i prosisz o umieszczenie na kopii przez urzędnika potwierdzenia otrzymania pisma (stempel z datą i podpisem urzędnika). **Jest to bardzo ważne – taki stempel stanowi dowód tego, że złożyłeś odwołanie danego dnia w Urzędzie.**

Możesz również wysłać odwołanie pocztą na adres: Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa. Pamiętaj jednak, iż nie może to być zwykły list. Dokumenty urzędowe (w tym odwołania) zawsze wysyłaj **listem poleconym**. Aby wysłać list polecony, do koperty z odwołaniem w środku należy dołączyć wypełnione „potwierdzenie nadania". Znajdziesz je na każdej poczcie. Po zarejestrowaniu na poczcie Twojego listu zostanie Ci oddane „potwierdzenie nadania" wraz z pieczątką poczty. Pamiętaj, aby zachować je w domu, gdyż stanowi to dowód wysłania przez Ciebie odwołania. Przypnij potwierdzenie nadania do kopii Twojego odwołania!

UWAGA! Od **1 stycznia 2016 r**. zmienił się adres korespondencyjny Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Wszelkie pisma należy wysyłać na adres:

ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa.

(Nie wysyłaj już żadnych pism na adres: ul. Koszykowa 16 w Warszawie.)

Potwierdzenie nadania wygląda tak:

POTWIERDZENIE NADANIA
przesyłki poleconej nr

NADAWCA: .....

.....

.....

kod pocztowy ..... miejscowość

ADRESAT: .....

.....

.....

kod pocztowy ..... miejscowość

Proszę odwrócić

☐ Potwierdzenie doręczenia albo zwrotu

SMS/E-MAIL .....

☐ Potwierdzenie odbioru ☐ Priorytetowa

☐ A ☐ B Gabaryt

Masa ..... kg ..... g Opłata ..... zł ..... gr

Na stronie http://sledzenie.poczta-polska.pl można sprawdzić status nadanej przesyłki rejestrowanej.

Poczta Polska **PRZESYŁKA POLECONA**

PP S.A. nr **11** Wydział Poligrafii PI Wrocław 2014

!

WAŻNE! Odwołanie wysłane pocztą uznaje się za wniesione w dniu wysłania listu poleconego (data na „potwierdzeniu nadania"), a nie w dniu otrzymania go przez Urząd do Spraw Cudzoziemców.

!

PAMIĘTAJ! Nie ma znaczenia, czy zawieziesz odwołanie osobiście, czy wyślesz je pocztą. Wybierz ten sposób wniesienia odwołania, który jest dla Ciebie najwygodniejszy.

Jak prawidłowo zaadresować list?

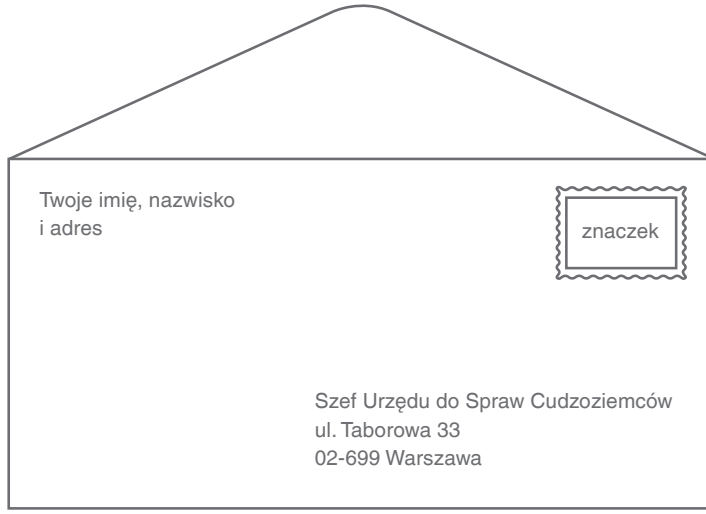

7 Co się dzieje po wniesieniu przeze mnie odwołania? Co się stanie, jeśli go nie wniosę?

Jeśli wniosłeś odwołanie w terminie, postępowanie w Twojej sprawie nadal się toczy. Oznacza to, że ciągle masz prawo do pobytu w Polsce, prawo do otrzymywania pomocy socjalnej oraz do otrzymania nowego TZTC.

Jeśli nie wniosłeś odwołania w terminie, postępowanie w sprawie udzielenia Ci ochrony międzynarodowej zakończyło się. Jeśli otrzymałeś decyzję o:

- odmowie nadania statusu uchodźcy i odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej lub
- uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny lub
- umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej

– **oznacza to, że masz obowiązek opuścić Polskę** w terminie 30 dni liczonych od dnia, kiedy upłynął termin na wniesienie przez Ciebie odwołania. Po upływie tych 30 dni Twój pobyt w Polsce staje się nielegalny, chyba że posiadasz inny dokument zezwalający na pobyt w Polsce (np. kartę pobytu lub wizę).

Przykład:

Otrzymałeś decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy i o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej 1 lutego 2016 r. Na wniesienie odwołania miałeś czas do 15 lutego włącznie, jednak tego nie zrobiłeś. Masz obowiązek opuścić Polskę do dnia 16 marca 2016 r.

8 Jakie decyzje może wydać Rada do Spraw Uchodźców?

Rada do Spraw Uchodźców może wydać **dwa rodzaje decyzji pozytywnych:**

1. **Decyzję o uchyleniu decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców i o przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.** Oznacza to, że Rada do Spraw Uchodźców anulowała wydaną wcześniej decyzję i Twoja sprawa będzie ponownie rozpatrzona przez Urząd do Spraw Cudzoziemców. Postępowanie w Twojej sprawie zatem ciągle trwa.

2. **Decyzję o uchyleniu decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców i o nadaniu statusu uchodźcy lub udzieleniu ochrony uzupełniającej.** Oznacza to, że Rada do Spraw Uchodźców uznała, że Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał błędną decyzję w Twojej sprawie i przyznała Ci jedną z form ochrony międzynarodowej w Polsce. Postępowanie w Twojej sprawie zakończyło się.

Rada do Spraw Uchodźców może również wydać **decyzję negatywną** – czyli o utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji. Oznacza to, iż jej zdaniem Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał prawidłową decyzję.

9 Co mogę zrobić, jeśli otrzymam negatywną decyzję Rady do Spraw Uchodźców?

Po wydaniu Ci decyzji negatywnej przez Radę do Spraw Uchodźców (lub jeśli nie odwołasz się od decyzji negatywnej lub decyzji o umorzeniu postępowania wydanej przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców) tracisz prawo do pobytu w Polsce, a zatem powinieneś wyjechać.

!

UWAGA! Musisz opuścić Polskę w ciągu 30 dni od dnia, w którym decyzja o odmowie nadania Ci statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej lub decyzja o umorzeniu postępowania stała się ostateczna. W przypadku wydania decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców musisz opuścić Polskę w ciągu 30 dni od dnia, w którym decyzja została Ci doręczona.

Po doręczeniu Ci ostatecznej decyzji negatywnej masz prawo do korzystania z pomocy socjalnej przez 30 dni. Jeśli otrzymałeś ostateczną decyzję o umorzeniu postępowania, to pomoc taka przysługuje Ci przez 14 dni.

Po otrzymaniu negatywnej decyzji Rady do Spraw Uchodźców **masz także prawo wnieść skargę** do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Skargę wnosi się w terminie **30 dni** od dnia doręczenia Ci decyzji. Skargę w tym terminie wysyła się do Rady do Spraw Uchodźców, na adres: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa. Następnie Rada wysyła skargę do Sądu.

Skarga powinna zostać sporządzona w języku polskim. Skargę taką może bezpłatnie sporządzić prawnik z organizacji pozarządowej, możesz również wynająć innego prawnika. Listę organizacji pozarządowych znajdziesz na końcu publikacji.

VIII

Postępowanie sądowe

1 Ile kosztuje postępowanie sądowe? Czy w postępowaniu sądowym otrzymam pomoc prawnika? **s. 53**

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie postępowania sądowego? **s. 54**

3 Czy jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC w trakcie postępowania sądowego? **s. 54**

4 Czy muszę brać udział w rozprawie w sądzie? **s. 55**

5 Czy na rozprawie będzie obecny tłumacz? **s. 55**

6 Jakie rozstrzygnięcia może wydać sąd? **s. 55**

7 Sąd oddalił moją skargę – co dalej? **s. 56**

8 Skarga kasacyjna – co dalej? **s. 56**

WAŻNE! Do sądu w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej możesz się zwrócić dopiero po wydaniu decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców, czyli organ II instancji.

1 Ile kosztuje postępowanie sądowe? Czy w postępowaniu sądowym otrzymam pomoc prawnika?

Postępowanie sądowe w sprawie udzielenia cudzoziemcom ochrony od 15 sierpnia 2015 r. jest **bezpłatne – nie musisz wnosić żadnej opłaty do sądu.**

UWAGA! W postępowaniu sądowym przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie nie musisz być reprezentowany przez prawnika, możesz w nim występować samodzielnie. Pomoc adwokata lub radcy prawnego jest jednak konieczna, jeśli Wojewódzki Sąd Administracyjny oddali Twoją skargę i będziesz chciał wnieść skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Nieodpłatna pomoc prawna dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej obejmuje jedynie postępowanie przed Radą do Spraw Uchodźców. Po wydaniu decyzji przez Radę, pomoc ta już nie przysługuje. **Możesz jednak poprosić Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie o wyznaczenie dla Ciebie pełnomocnika** (adwokata lub radcy prawnego), który będzie Cię reprezentował w postępowaniu sądowym. Pomoc pełnomocnika jest wtedy bezpłatna.

Aby bezpłatnie otrzymać pomoc adwokata lub radcy prawnego, powinieneś do skargi załączyć **wniosek o prawo pomocy**. Wniosek znajdziesz na stronie internetowej Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (http://www.warszawa.wsa.gov.pl/), a także w budynku sądu (ul. Jasna 2/4, 00-013 Warszawa). Nie każdy cudzoziemiec otrzyma jednak taką pomoc. Wniosek trzeba uzasadnić, tzn. **musisz wykazać, że nie masz środków finansowych na pokrycie kosztów zatrudnienia profesjonalnego pełnomocnika**.

Jeśli sąd przychyli się do Twojego wniosku, otrzymasz postanowienie o przyznaniu prawa pomocy poprzez wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego, który będzie reprezentował Cię w postępowaniu sądowym.

PAMIĘTAJ! Sąd nie wskaże Ci konkretnego prawnika. Zrobi to dopiero Okręgowa Izba Radców Prawnych w Warszawie lub Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie. Dlatego otrzymasz jeszcze jedno pismo, w którym wskazane będzie imię i nazwisko oraz dane kontaktowe Twojego pełnomocnika. Skontaktuj się z nim szybko i podaj mu swój numer telefonu. **Jest to bardzo ważne! Dzięki temu Twój pełnomocnik będzie miał możliwość skontaktowania się z Tobą zawsze, gdy będzie taka potrzeba.**

WAŻNE! Po wyznaczeniu adwokata lub radcy prawnego, to on otrzymuje wszelkie pisma w Twojej sprawie.

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie postępowania sądowego?

Wniesienie skargi do sądu na decyzję wydaną w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie wstrzymuje automatycznie obowiązku opuszczenia Polski, a także nie chroni przed wydaniem przez straż graniczną decyzji o zobowiązaniu do powrotu. Ochronę przed koniecznością opuszczenia Polski po wydaniu negatywnej decyzji przez Radę do Spraw Uchodźców może zapewnić Ci **wstrzymanie zaskarżonej decyzji przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (pamiętaj jednak, aby osoba przygotowująca skargę zawarła w jej treści taki wniosek)**. Jeśli sąd wyda postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji Rady do Spraw Uchodźców, straż graniczna nie powinna wszczynać postępowania w sprawie zobowiązania Cię do powrotu ani wykonywać decyzji powrotowej. Ponadto wydanie takiego postanowienia ma wpływ na możliwość uzyskania TZTC i przywrócenia pomocy socjalnej (patrz poniżej).

3 Czy jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC w trakcie postępowania sądowego?

Co do zasady nie jesteś do tego uprawniony w trakcie postępowania sądowego. W przypadku, gdy sąd wydał postanowienie o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji Rady do Spraw Uchodźców, wówczas możesz jednak skierować do Urzędu do Spraw Cudzoziemców wniosek o przywrócenie pomocy socjalnej do momentu wydania rozstrzygnięcia przez sąd. W takiej sytuacji masz też prawo otrzymać nowe TZTC.

4 Czy muszę brać udział w rozprawie w sądzie?

To zależy. Sąd, gdy już wyznaczy datę rozprawy, wyśle do Ciebie (albo do Twojego pełnomocnika) pismo, w którym powiadomi Cię kiedy i gdzie (w której sali) odbędzie się rozprawa. Sąd również poinformuje Cię, czy musisz przyjść na rozprawę. Jeśli w piśmie będzie napisane **„stawiennictwo obowiązkowe”**, musisz pójść do sądu. Jeśli będzie na nim napisane **„stawiennictwo nieobowiązkowe”**, nie musisz iść do sądu, jest to Twoja decyzja, czy weźmiesz udział w rozprawie.

5 Czy na rozprawie będzie obecny tłumacz?

Tak, jeżeli złożysz wniosek do sądu o przyznanie Ci pomocy tłumacza. Wniosek taki możesz umieścić w samej skardze.

6 Jakie rozstrzygnięcia może wydać sąd?

Sąd może uwzględnić Twoją skargę (rozstrzygnięcie pozytywne) lub ją oddalić (rozstrzygnięcie negatywne).

Jeśli sąd uwzględni Twoją skargę, to uchyli decyzję Rady do Spraw Uchodźców lub od razu obie decyzje: Rady do Spraw Uchodźców i Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, a sprawa zostanie przekazana do ponownego rozpoznania tym organom. Oznacza to, że Twoja sprawa ponownie zostanie rozpatrzona przez Radę do Spraw Uchodźców lub Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

!

WAŻNE! Przekazanie Twojej sprawy do ponownego rozpoznania przez organy administracji nie jest zawsze jednoznaczne z tym, że otrzymasz pozytywną decyzję Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub Rady do Spraw Uchodźców. Po pozytywnym rozstrzygnięciu sądu masz tylko ponowną szansę na uzyskanie ochrony w Polsce.

Sąd może również stwierdzić, że Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Rada do Spraw Uchodźców wydały prawidłowe decyzje. **Sąd oddala wtedy Twoją skargę**.

7 Sąd oddalił moją skargę – co dalej?

Jeśli sąd oddalił Twoją skargę, powinieneś – Ty lub Twój pełnomocnik – w ciągu 7 dni od dnia rozprawy złożyć w sądzie **wniosek o doręczenie Ci wyroku wraz z uzasadnieniem.** Sąd wtedy prześle wyrok z uzasadnieniem na Twój adres zamieszkania (lub adres pełnomocnika, jeśli go miałeś). Od dnia otrzymania przez Ciebie (lub Twojego pełnomocnika) wyroku z uzasadnieniem, masz **30 dni na wniesienie skargi kasacyjnej** do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

!

UWAGA! Skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego musi sporządzić adwokat albo radca prawny. Nie możesz jej zatem napisać samodzielnie.

Jeśli Wojewódzki Sąd Administracyjny przyznał Ci bezpłatną pomoc pełnomocnika (adwokata lub radcy prawnego), ma on obowiązek rozważyć, czy pisanie skargi kasacyjnej jest **uzasadnione**. Jeśli stwierdzi, że jest, sporządzi dla Ciebie skargę. Jeśli jednak pełnomocnik uzna, że sąd wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, to sporządzi opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. Zarówno o sporządzeniu skargi, jak i o opinii Twój pełnomocnik powinien Cię poinformować.

Jeśli podczas postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie nie miałeś pełnomocnika, możesz o niego poprosić także po wydaniu wyroku przez ten sąd. Pamiętaj jednak, by wystąpić z wnioskiem o przyznanie takiej pomocy jak najszybciej po wydaniu negatywnego wyroku.

8 Skarga kasacyjna – co dalej?

Naczelny Sąd Administracyjny może uwzględnić skargę i uchylić wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Oznacza to, że Twoja sprawa będzie ponownie rozpatrywana przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie.

Naczelny Sąd Administracyjny może także uznać, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego był prawidłowy i oddalić skargę – rozstrzygnięcie to jest ostateczne, co oznacza, że **nie można się już od niego odwoływać do żadnego sądu w Polsce.**

Kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej

IX

1 Moje postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej zostało zakończone – czy mogę złożyć drugi (kolejny) wniosek? **s. 58**

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 58**

3 Gdzie mam złożyć kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 59**

4 Czy podczas kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej odbędzie się przesłuchanie? **s. 59**

5 Czy w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC? **s. 59**

6 Jakie decyzje może wydać organ w kolejnym postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej? **s. 60**

1 Moje postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej zostało zakończone – czy mogę złożyć drugi (kolejny) wniosek?

Jeśli postępowanie o udzielenie Ci ochrony międzynarodowej zostało zakończone decyzją negatywną, masz prawo złożyć kolejny wniosek. Kolejne postępowanie jednak różni się od postępowania zapoczątkowanego wniesieniem pierwszego wniosku.

2 Czy mogę zostać zobowiązany do powrotu w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Złożenie kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie wstrzymuje co do zasady obowiązku opuszczenia Polski wynikającego z pierwszej decyzji negatywnej. Jeżeli jednak zaskarżyłeś tę pierwszą decyzję negatywną do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, to w skardze możesz też wnieść o wstrzymanie jej wykonania. Jeśli o to poprosisz, Rada do Spraw Uchodźców będzie uprawniona do wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji do chwili przekazania skargi Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie jest uprawniony do wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji od chwili wpływu skargi do sądu. Jeżeli Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie odmówi Ci wstrzymania wykonania decyzji, jego postanowienie możesz zaskarżyć do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Jeżeli po otrzymaniu przez Ciebie pierwszej decyzji negatywnej straż graniczna wydała wobec Ciebie decyzję o zobowiązaniu do powrotu, od tej decyzji możesz odwołać się w terminie 14 dni do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców (odwołanie składasz do komendanta straży granicznej, który wydał decyzję). Jeżeli Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców utrzyma decyzję o zobowiązaniu do powrotu w mocy, tę również możesz zaskarżyć do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, a w skardze możesz wnieść o wstrzymanie jej wykonania.

!

UWAGA! Jeżeli składasz kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, możesz wówczas zostać zatrzymany przez straż graniczną i umieszczony przez sąd w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców lub areszcie dla cudzoziemców, celem zabezpieczenia postępowania w sprawie zobowiązania do powrotu.

Złożenie drugiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej powoduje, że decyzja o zobowiązaniu do powrotu nie zostanie wykonana do czasu, gdy wniosek ten nie zostanie uznany za niedopuszczalny.

Natomiast złożenie trzeciego i następnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej nie powoduje wstrzymania wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> POZBAWIENIE WOLNOŚCI OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

s. 61

3 Gdzie mam złożyć kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Kolejny wniosek składasz w taki sam sposób jak pierwszy – czyli w placówce lub oddziale straży granicznej, która następnie przekaże go Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

WIĘCEJ INFORMACJI >>> CZY MOGĘ ZOSTAĆ ZATRZYMANY PODCZAS SKŁADANIA KOLEJNEGO WNIOSKU O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ?

s. 63

4 Czy podczas kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej odbędzie się przesłuchanie?

Podczas kolejnego postępowania może odbyć się przesłuchanie, ale nie musi. Jeśli Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców uzna, że wydanie decyzji w Twojej sprawie jest możliwe na podstawie zebranego już materiału dowodowego, nie przeprowadzi kolejnego przesłuchania.

5 Czy w trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej jestem uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej i TZTC?

W trakcie kolejnego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej jesteś uprawniony do otrzymywania **pomocy socjalnej**, **opieki medycznej** oraz **TZTC**.

6 Jakie decyzje może wydać organ w kolejnym postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Organ rozpatrujący Twój kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w pierwszej kolejności porówna Twój poprzedni wniosek (wnioski) i ustalenia dokonane przez organy w poprzednim postępowaniu z nowym wnioskiem. **Jeśli organ uzna, że nowy wniosek jest oparty na tych samych podstawach co poprzednie, to wyda decyzję o uznaniu wniosku za niedopuszczalny.**

Natomiast jeśli Twój kolejny wniosek nie zostanie uznany za niedopuszczalny, wówczas Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców przeprowadzi postępowanie analogiczne do postępowania wszczętego po złożeniu pierwszego wniosku. W ramach takiego postępowania może Ci zostać wydana decyzja pozytywna, negatywna lub decyzja o umorzeniu postępowania.

Zasady ogólne opisane w rozdziałach:

OTRZYMAŁEM DECYZJĘ NEGATYWNĄ – CO DALEJ? s. 42

POSTĘPOWANIE SĄDOWE s. 52

WIĘCEJ INFORMACJI >>> OTRZYMAŁEM DECYZJĘ POZYTYWNĄ – CO DALEJ? s. 37

WIĘCEJ INFORMACJI >>> OTRZYMAŁEM DECYZJĘ NEGATYWNĄ – CO DALEJ? s. 42

Pozbawienie wolności osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej

X

1 Czy mogę zostać zatrzymany przez straż graniczną? s. 62

2 Czy mogę zostać zatrzymany podczas składania kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? s. 63

3 Czy zostanę umieszczony w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? s. 64

4 Jaka jest różnica między strzeżonym ośrodkiem a aresztem dla cudzoziemców? s. 65

5 Czy mogę kontaktować się z prawnikiem lub z organizacjami pozarządowymi w trakcie pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? s. 66

6 Czy jeśli złożę wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, to zostanę z niego zwolniony? s. 66

7 Kiedy zostanę zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców? s. 67

8 Czy mogą zostać zastosowane wobec mnie inne środki niż umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców? s. 68

1 Czy mogę zostać zatrzymany przez straż graniczną?

Jeśli złożyłeś pierwszy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, to co do zasady nie powinieneś zostać zatrzymany. Jednakże do zatrzymania może dojść w sytuacji, gdy jest to **niezbędne w celu**:

- **ustalenia lub weryfikacji Twojej tożsamości** (zdarza się to m.in. w sytuacji, gdy nie posiadasz żadnych dokumentów potwierdzających Twoją tożsamość – nie masz paszportu ani innego dokumentu ze zdjęciem);
- **zebrania informacji, na których opiera się wniosek** o udzielenie ochrony międzynarodowej – jeśli uzyskanie tych informacji bez zatrzymania byłoby niemożliwe i istnieje znaczne prawdopodobieństwo Twojej ucieczki;
- **wydania lub wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu** – jeśli decyzja taka została wobec Ciebie wydana lub jeśli toczy się postępowanie w przedmiocie jej wydania, a miałeś uprzednio możliwość złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i istnieje uzasadnione przypuszczenie, że wniosek ten został złożony jedynie w celu opóźnienia wydania lub wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu (zdarza się to m.in. w sytuacji, gdy cudzoziemiec składa kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej albo gdy decyzję o zobowiązaniu do powrotu wydano już wobec cudzoziemca przed złożeniem przez niego takiego wniosku);
- **ochrony obronności lub bezpieczeństwa** państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- **zabezpieczenia przekazania do innego państwa członkowskiego** na podstawie rozporządzenia Dublin III – gdy natychmiastowe przekazanie jest niemożliwe, a w stosunku do Ciebie istnieje znaczne prawdopodobieństwo ucieczki.

Oceniając, czy istnieje **prawdopodobieństwo ucieczki,** bada się m.in., czy:

- dysponujesz dokumentem poświadczającym Twoją tożsamość;
- przekroczyłeś lub usiłowałeś przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa;
- wjechałeś do Polski w okresie obowiązywania wpisu Twoich danych do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany lub do Systemu Informacji Schengen do celów odmowy wjazdu.

Ocena prawdopodobieństwa ucieczki nie powinna być automatyczna. Organy powinny uwzględnić indywidualną sytuację wnioskodawcy.

WAŻNE! Podstawą zatrzymania może być jedynie **znaczne prawdopodobieństwo ucieczki**, a nie prawdopodobieństwo ucieczki. Zazwyczaj nie wystarczy więc, że wnioskodawca np. nie będzie posiadał dokumentów poświadczających jego tożsamość. Ponadto powinny zostać wykazane również inne okoliczności sugerujące, że będzie on próbował uciec.

Zatrzymanie to krótkotrwałe pozbawienie wolności. Nie może ono trwać dłużejniż 48 godzin. Osoba zatrzymana umieszczana jest w wydzielonych pomieszczeniach straży granicznej przeznaczonych dla osób zatrzymanych. W razie zatrzymania powinieneś zostać pouczony o swoich prawach oraz powinieneś otrzymać protokół zatrzymania.

Po upływie 48 godzin straż graniczna powinna Cię zwolnić albo złożyć do sądu wniosek o umieszczenie Cię w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców. Sąd ma 24 godziny na podjęcie decyzji. Jeśli sąd nie zdąży wydać postanowienia w tym terminie, wówczas powinieneś zostać zwolniony.

PAMIĘTAJ, w trakcie zatrzymania, a także w trakcie postępowania przed sądem, możesz zażądać ustanowienia dla siebie bezpłatnego adwokata lub radcy prawnego z urzędu. Będzie on reprezentował Cię w postępowaniu w przedmiocie zatrzymania i umieszczenia Cię w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców.

2 Czy mogę zostać zatrzymany podczas składania kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej?

Często zdarzają się przypadki zatrzymywania cudzoziemców podczas składania kolejnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Złożenie kolejnego wniosku nie powoduje, że wydana wcześniej decyzja o zobowiązaniu do powrotu zostaje anulowana.

Jeśli złożyłeś drugi wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowy, to straż graniczna może wszcząć postępowanie o zobowiązanie do powrotu. Jeśli natomiast wydana zostanie decyzja o zobowiązaniu do powrotu, to nie będzie ona wykonana aż do momentu ostatecznego uznania drugiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny z powodu braku nowych dowodów, okoliczności faktycznych lub prawnych.

Jeśli natomiast złożyłeś trzeci lub kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, to straż graniczna może w każdym momencie wszcząć postępowanie i wykonać ostateczną i prawomocną decyzję o zobowiązaniu do powrotu.

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
KOLEJNY WNIOSEK O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ
s. 57

WAŻNE! Podejmując decyzję o złożeniu kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, musisz liczyć się z tym, że zostaniesz zatrzymany przez straż graniczną i umieszczony w strzeżonym ośrodku. Straż graniczna oraz sąd mogą bowiem uznać, że złożyłeś kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej wyłącznie w celu opóźnienia wydania lub wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

3 Czy zostanę umieszczony w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców?

Po zatrzymaniu, straż graniczna zazwyczaj składa do sądu wniosek o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku. Wniosek ten powinien zostać złożony w sądzie przed upływem 48 godzin od zatrzymania, a osoba zatrzymana powinna zostać przekazana do dyspozycji sądu przed upływem tego terminu.

UWAGA! Podczas posiedzenia sądowego powinien być obecny tłumacz posługujący się językiem dla Ciebie zrozumiałym.

Podczas posiedzenia sądowego możesz również poprosić o wyznaczenie bezpłatnego adwokata lub radcy prawnego, który będzie reprezentował Cię przed sądem.

Często sądy przychylają się do wniosków straży granicznej i wydają postanowienie o umieszczeniu w strzeżonym ośrodku na okres **od 30 do 60 dni**. Po upływie tego terminu straż graniczna zazwyczaj składa do sądu wniosek o przedłużenie okresu umieszczenia w strzeżonym ośrodku. Każdorazowe przedłużenie tego okresu nie może być dłuższe niż **90 dni**.

PAMIĘTAJ, że sąd, aby umieścić Cię w strzeżonym ośrodku lub by przedłużyć pobyt w tym ośrodku, musi stwierdzić, że niemożliwe jest zastosowanie środków alternatywnych wobec zatrzymania (detencji).

WIĘCEJ INFORMACJI >>> ŚRODKI ALTERNATYWNE WOBEC DETENCJI

s. 68

WAŻNE! Całkowity okres pobytu w strzeżonym ośrodku nie może przekroczyć **6 miesięcy**, jeśli podstawą pobytu w tym ośrodku jest wyłącznie ubieganie się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Od postanowienia sądu rejonowego o umieszczeniu lub o przedłużeniu okresu pobytu w strzeżonym ośrodku możesz złożyć zażalenie do sądu okręgowego (sąd musi Cię o tym pouczyć, jeśli nie reprezentuje Cię adwokat ani radca prawny). Zażalenie powinno zostać sporządzone w języku polskim, dlatego ważne jest, abyś niezwłocznie po zatrzymaniu lub przedłużeniu okresu pobytu w strzeżonym ośrodku skontaktował się z organizacją pozarządową zajmującą się pomocą prawną uchodźcom, z adwokatem lub radcą prawnym.

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
LISTA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POMAGAJĄCYCH CUDZOZIEMCOM
s. 70

W strzeżonym ośrodku, w związku z toczącym się postępowaniem o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie może być umieszczony:

- małoletni bez opieki (należy pamiętać, że małoletni z rodzinami mogą zostać umieszczeni w strzeżonym ośrodku);
- cudzoziemiec, którego stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że był poddany przemocy (tę okoliczność można ustalić na podstawie badań przeprowadzonych przez psychologa);
- osoba niepełnosprawna;
- cudzoziemiec, jeśli umieszczenie go w strzeżonym ośrodku mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla jego życia lub zdrowia.

4 Jaka jest różnica między strzeżonym ośrodkiem a aresztem dla cudzoziemców?

Zarówno strzeżony ośrodek, jak i areszt dla cudzoziemców są miejscami pozbawienia wolności. **W areszcie dla cudzoziemców możesz zostać umieszczony, gdy istnieje ryzyko, że nie podporządkujesz się zasadom pobytu w strzeżonym ośrodku (np. gdy stwarzasz zagrożenie dla innych cudzoziemców przebywających w ośrodku).**

W strzeżonym ośrodku będziesz mieszkać w pokoju i będziesz mógł bardziej swobodnie poruszać się wewnątrz ośrodka. W areszcie będziesz mieszkać w celi i nie będziesz mieć możliwości swobodnego poruszania się po terenie aresztu.

5 Czy mogę kontaktować się z prawnikiem lub z organizacjami pozarządowymi w trakcie pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców?

Podczas pobytu w strzeżonym ośrodku masz prawo do kontaktowania się (listownie, telefonicznie i osobiście) z organizacjami zajmującymi się pomocą dla uchodźców, z przedstawicielem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR), a także z podmiotem świadczącym Ci pomoc prawną (np. adwokatem, radcą prawnym lub pełnomocnikiem).

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
LISTA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POMAGAJĄCYCH CUDZOZIEMCOM
s. 70

Z pomocy można skorzystać telefonicznie, korespondencyjnie oraz za pomocą faksu lub poczty elektronicznej. W ośrodkach znajdują się dane kontaktowe do organizacji zajmujących się pomocą prawną dla cudzoziemców. Ponadto do niektórych ośrodków przyjeżdżają prawnicy z tych organizacji i można z nimi porozmawiać bezpośrednio. Należy jednak pamiętać, że aby prawnik mógł udzielić pomocy, musisz pokazać mu komplet dokumentów dotyczących danej sprawy oraz zwięźle określić, jakiej pomocy oczekujesz.

6 Czy jeśli złożę wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, to zostanę z niego zwolniony?

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej możesz złożyć także podczas pobytu w strzeżonym ośrodku. Złożenie takiego wniosku nie oznacza jednak zwolnienia. W takiej sytuacji sąd może przedłużyć okres Twojego pobytu w tym miejscu o 90 dni, przy czym pierwszym dniem przedłużonego okresu pobytu jest dzień złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Aby możliwe było przedłużenie okresu Twojego pobytu w strzeżonym ośrodku, musi zostać spełniona przynajmniej jedna z przesłanek uzasadniających zatrzymanie Cię w związku ze złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
CZY MOGĘ ZOSTAĆ ZATRZYMANY PRZEZ STRAŻ GRANICZNĄ?
s. 62

7 Kiedy zostanę zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców?

Zostaniesz zwolniony ze strzeżonego ośrodka w sytuacji, gdy:

- ustały przyczyny uzasadniające umieszczenie w strzeżonym ośrodku (np. nadano Ci status uchodźcy, udzielono ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany);
- umieszczenie w strzeżonym ośrodku stwarza zagrożenie dla Twojego życia lub zdrowia (jednakże zwykła choroba, nawet przewlekła, nie jest taką okolicznością);
- Twój stan psychofizyczny uzasadnia domniemanie, że byłeś poddany przemocy (może wynikać to z badań psychologicznych, które zostały przeprowadzone dopiero po umieszczeniu Cię w strzeżonym ośrodku);
- pojawiły się inne okoliczności uniemożliwiające umieszczenie Cię w strzeżonym ośrodku (np. zmiana przepisów prawa dotyczących umieszczenia w strzeżonym ośrodku);
- upłynął wyznaczony przez sąd okres pobytu, a sąd nie postanowił o jego przedłużeniu;
- Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał decyzję o zwolnieniu Cię ze względu na znaczne prawdopodobieństwo wydania Ci decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub udzieleniu ochrony uzupełniającej;
- upłynęło 6 miesięcy pobytu w strzeżonym ośrodku i nie toczy się postępowanie w sprawie o zobowiązanie do powrotu ani nie została wobec Ciebie wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu;
- w związku z wykonaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu, jeśli decyzja taka była prawomocna, a dotyczące Cię postępowanie w przedmiocie udzielenia ochrony międzynarodowej było trzecim lub następnym;
- upłynął termin do przekazania do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III, jeśli zostałeś umieszczony w strzeżonym ośrodku w celu zabezpieczenia tego przekazania.

W każdym momencie możesz złożyć **wniosek o zwolnienie** Cię ze strzeżonego ośrodka do komendanta oddziału straży granicznej właściwego dla strzeżonego ośrodka, w którym przebywasz. Jeśli straż graniczna odmówi zwolnienia Cię ze strzeżonego ośrodka, a Twój wniosek został złożony co najmniej po upływie 1 miesiąca od poprzednio wydanego przez sąd postanowienia o umieszczeniu, przedłużeniu lub zwolnieniu Cię wówczas masz prawo do złożenia zażalenia na to postanowienie do sądu. Zażalenie musisz złożyć w ciągu 7 dni od dnia otrzymania odmowy zwolnienia Cię z ośrodka.

Jeśli istnieje duże prawdopodobieństwo, że uzyskasz status uchodźcy lub zostanie udzielona Ci ochrona uzupełniająca, możesz zostać zwolniony z ośrodka przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Od decyzji o odmowie zwolnienia możesz odwołać się do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia.

W sytuacji, gdy Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców zwolni Cię ze strzeżonego ośrodka, może nakazać Ci przebywanie w określonym miejscu lub miejscowości oraz zobowiązać Cię do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do wskazanego przez niego organu. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców może również zastosować takie środki, jeśli sąd odmówił umieszczenia Cię w strzeżonym ośrodku, ponieważ pobyt w nim byłby zagrożeniem dla Twojego życia lub zdrowia lub jeśli istnieje przypuszczenie, że byłeś poddany przemocy.

!

PAMIĘTAJ, że po zwolnieniu ze strzeżonego ośrodka, jeśli wciąż oczekujesz na wydanie decyzji o udzieleniu ochrony międzynarodowej, powinieneś w terminie 2 dni od zwolnienia stawić się we wskazanym przez straż graniczną ośrodku recepcyjnym (w Białej Podlaskiej lub Podkowie Leśnej – Dębaku).

Jeśli jesteś **osobą niepełnosprawną, starszą, samotnie wychowującą dziecko lub kobietą ciężarną** i zostałeś zwolniony ze strzeżonego ośrodka przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, to straż graniczna zapewni Ci transport do ośrodka recepcyjnego, a także gdy istnieje taka potrzeba, wyżywienie w trakcie transportu.

Jeśli uważasz, że doszło do niesłusznego umieszczenia Cię w strzeżonym ośrodku, wówczas istnieje możliwość złożenia do sądu wniosku **o odszkodowanie lub zadośćuczynienie**. Taki wniosek jest wolny od opłat. Można złożyć do sądu wniosek o adwokata lub radcę prawnego (wniosek o przyznanie prawa pomocy), który sporządzi taki wniosek i będzie reprezentował Cię w sądzie.

8 Czy mogą zostać zastosowane wobec mnie inne środki niż umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców?

Jeśli zostałeś zatrzymany, to możliwe, że straż graniczna lub sąd zdecydują o zastosowaniu środków wolnościowych zamiast umieszczenia w strzeżonym ośrodku.

Mogą oni **zobowiązać Cię do**:

- zgłaszania się w określonych odstępach czasu do wskazanego organu (zazwyczaj do wskazanej placówki straży granicznej);
- wpłaty zabezpieczenia pieniężnego w określonej wysokości;
- zamieszkiwania w wyznaczonym miejscu (np. w ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową).

Możliwe jest również zastosowanie równocześnie kilku ze wskazanych powyżej środków.

Od postanowienia o zastosowaniu środków alternatywnych przez straż graniczną możesz złożyć **zażalenie** do sądu rejonowego. Zażalenie powinno zostać sporządzone w języku polskim, dlatego ważne jest, abyś niezwłocznie po otrzymaniu postanowienia skontaktował się z organizacją pozarządową zajmującą się pomocą prawną uchodźcom, z adwokatem lub radcą prawnym.

WIĘCEJ INFORMACJI >>>
LISTA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH POMAGAJĄCYCH CUDZOZIEMCOM
s. 70

Przed podjęciem postanowienia o umieszczeniu w strzeżonym ośrodku sąd zobowiązany jest najpierw zbadać, czy może być wystarczające zastosowanie środków alternatywnych. Dopiero po uznaniu, że środki te byłyby niewystarczające, możliwe jest umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.

XI Lista organizacji udzielających pomocy cudzoziemcom

UNHCR w Polsce
Wysoki Komisarz
Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców
Przedstawicielstwo w Polsce
Al. Szucha 13/15 lok. 17
00-580 Warszawa
tel.: (22) 628 69 30
e-mail: polwa@unhcr.org
http://www.unhcr.pl/
www.rpdp.gov.pl

Centrum Pomocy Prawnej im. H. Nieć
ul. Krowoderska 11/7
31-141 Kraków
tel.: (12) 633 72 23
fax: (12) 423 32 77
e-mail: porady@pomocprawna.org
http://www.pomocprawna.org/

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
tel.: (22) 556 44 40, (22) 556 44 66
e-mail: refugees@hfhr.org.pl
www.hfhr.pl,
http://programy.hfhr.pl/uchodzcy

IOM Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa
tel.: (22) 538 91 03
e-mail: iomwarsaw@iom.int
www.iom.pl

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
ul. Siedmiogrodzka 5/51
01-204 Warszawa
tel.: (22) 621 51 65
e-mail: biuro@interwencjaprawna.pl
www.interwencjaprawna.pl

Fundacja Refugee.pl
ul. Bracka 23/51
00-501 Warszawa
e-mail: info@refugee.pl
www.refugee.pl

Fundacja „MultiOcalenie”
tel.:/fax: (22) 635 08 98
e-mail: info@multiocalenie.org.pl

Siedziba w Warszawie
ul. Wilcza 35/41 lok.29
II piętro, domofon: 2029

Filia Fundacji w Krynkach
pl. Jagielloński 6
16-120 Krynki

Polskie Forum Migracyjne
ul. Szpitalna 5/14
00-031 Warszawa
tel. (22) 110 00 85
e-mail: info@forummigracyjne.org
www.forummigracyjne.org

Fundacja „Ocalenie”
ul. Koszykowa 24
00-553 Warszawa, lok. 1 (I piętro)
tel.: (22) 828 04 50
fax: (22) 828 50 54
e-mail: biuro@ocalenie.org.pl

Fundacja dla Somalii
ul. Bracka 18/63, II piętro
00-028 Warszawa
tel.: (22) 658 04 87
www.fds.org.pl

Refugees Welcome Polska
e-mail: kontakt@refugeeswelcome.pl
www.refugees-welcome.pl

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 23).

2. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 270, z późn. zm.).

3. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 680, z późn. zm.).

4. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2013 r., poz. 1650, z późn. zm.).

5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L 180 z 29.06.2013).

Helsińska Fundacja Praw Człowieka została utworzona w 1989 r. przez członków Komitetu Helsińskiego w Polsce i obecnie jest jedną z największych organizacji pozarządowych w Polsce. Jej działalność obejmuje prowadzenie monitoringu i badań w zakresie przestrzegania praw człowieka, udzielanie pomocy prawnej Polakom i cudzoziemcom, prowadzenie litygacji strategicznych oraz innych działań w interesie publicznym. Fundacja współpracuje z międzynarodowymi instytucjami zajmującymi się prawami człowieka, od 2007 r. ma status konsultacyjny przy Radzie Społeczno-Gospodarczej ONZ (ECOSOC).

Program Pomocy Prawnej dla Uchodźców i Migrantów powstał w 1992 r. W zakres działalności Programu wchodzi też monitorowanie przestrzegania przez polskie władze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, postanowień Konwencji genewskiej z 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz polskiego ustawodawstwa w sprawach cudzoziemców.

Prawnicy Programu przygotowują, jako eksperci, opinie projektów aktów prawnych dotyczących cudzoziemców oraz prowadzą działalność informacyjno-szkoleniową na temat praw przysługujących cudzoziemcom.

Niniejsza publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży.

Niniejsza publikacja została zaktualizowana w ramach projektu nr U/0030 „Prawa cudzoziemców – prawa człowieka", który jest realizowany przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w ramach dotacji otrzymanej z programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Wydanie 1 i 2 publikacji „Ja w procedurze uchodźczej. O prawach i obowiązkach w procedurze" zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz budżetu państwa.

ISBN 978-83-62245-52-9

Warszawa 2016